

DIDZA' DXI'A BUZUJË' LU GUICH SAN JUAN

Böac bunách Nu nazí' lei Didza'

¹ Cati' gzu lau, zí'atël cati' zi'a gata' yödzyú, ni zoaczë' Bönni' lë' Didza', ati' zóalenë' Dios Bönni' na' naquë' Didza', len naccz Dios Didza' na'.

² Zóalenë' Dios Bönni' na' naquë' Didza' cati' ni' gzu lau zi'a rata' yödzyú.

³ Lu në'ë Bönni' ni, Dios benë' yúgu'të le dë, len cutu bi dë le nunë' Dios le cutu benë' lu në'ë Bönni' na'.

⁴ Dëcz queë' yöl-la' na'bán, ati' yöl-la' na'bán na' nac ca tu yení' ruzení' lu icj ládxi'dau'gac bunách.

⁵ Ruzení' ga nac chul xöhui' yení' na', san cutu ca' saqui' usúl yení' na' le chul xöhui'.

⁶ Dios bsölë'ë ni bönni' lë' Juan.

⁷ Bidë' bönni' ni quië gaquë' nu gun lna' lau. Bidë' quië gunë' lna' lau queë' Bönni' na' naquë' yení', quië tséjlë'gac Dios yúgu'të bunách ni'a qui lë na' runë' lna' lau.

⁸ Cutu naquë' yení' na' Juan, san bidë' quië gunë' lna' lau queë' Bönni' na' naquë' yení'.

⁹ Ni' ryazië' yödzyú ni Bönni' na' naquë' yení' le nac gdu, ati' ruzeni'ë lu icj ládxi'dau'gac yúgu'të bunách.

¹⁰ Bdxinë' yödzyú ni Bönni' na' naquë' yení', ati' lu në'ë Lë' Dios benë' yödzyú ni, san cutu guluúnbë'ë Lë' bunách yödzyú.

11 Bdxinë' ga naqui queë', san cutu ca' gulazí' lu na'quë' Lë' bönni' nabáblenë'.

12 Yúgu'të bönni' gulazí' lu na'quë' Lë', bönni' ni' gulayejlë'ë Jesús, Lë' benë' ga dë lu na'quë' lacquë' zxi'në' Dios.

13 Nacquë' zxi'në' Dios bönni' ni, clëg le nacquë' zxi'ngac bunách, len clëg le naljquë' ni'a qui le ta'zë ládxi'gac bunách, o ni'a qui tu le rë'nnë' tu bönni', san nacquë' cni le rë'ncznë' Dios.

14 Bòaquë' bunách Bönni' na' naquë' Didza', len tu chi'z gzóalenë' rë'u, gdu dzaggac Lë' le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios len le nac gdutë li. Blë'itu' yöl-la' yení' queë', ati' yöl-la' yení' queë' na' nac le rui' queëbi' bi'i la'z dui qui, Nu na' nac Xuzbi'.

15 Benë' lna' lau queë' Bönni' na' Juan, len bë'ë zidzj didza', rnë':

—Naquë' Bönni' ni Nu na' gdíxjö'a qui, gnia': “Bönni' zi'a zá'tëlë' ca neda' náctërë' blau ca neda', le zoaczë' Lë' zi'al ca neda'.”

16 Le nac gdu queë' buzi'ru' xbey yúgu'tëru', lë na' buzá' ladxë'ë queëru', len zianr ca' le ruzá' ladxë'ë queëru'.

17 Bdxin queëru' zxba queë' Dios lu në'ë Moisés, san le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios len le nac gdutë li guladxín queëru' lu në'ë Jesucristo.

18 Gatga nu ble'i Dios, san Lë', la'z dui Zxi'në' Dios, Nu na' nadxí'itsquinë' Dios Xuz, Lë' na' benë' ga núnbë'ru'-në' Dios.

Le benë' lna' lau queë' Jesús Juan, bönni' buquilé' bunách nis

19 Lë ni nac le benë' lna' lau Juan, cati' ni' bönni' judío uná bë' nacu'ë Jerusalén gulasölë'ë ga zoë' Juan yugu' bxuz len yugu' bönni' zxi'n xsoë' Leví,

nup nacgac ni'a na'quë' bxuz, quië la'nabnë' Juan na', la'në':

—¿Nuzxa bönni' li'?

²⁰ Yalj lulu bë'ë didza' Juan len cutu gdá'baguë'ë, san gdíxjö'ë catëz nac, rnë':

—Cutu naca' Cristo, Bönni' na' gzxì' lu në'ë Dios gsölë'ë queëru'.

²¹ Ni'r gulanabnë' lë' leyúbl, të' lë':

—¿Nuzxa caz li'? ¿Naru' nacu' li' Elías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios?

Gnë' Juan:

—Cutu naca'.

Ni'r të' lë':

—¿Naru' nacu' li' bönni' na' ral-la' guidë' gu'ë didza' uláz queë' Dios?

Bubi'ë didza' Juan, rnë':

—Clëg neda'.

²² Ni'r të' lë':

—¿Nuzxa caz nacu'? Gdixjöi' netu' quië gac quíxjöi'tu' nup gulasöla' netu'. ¿Bizxa rnau' li' nuzxa nacu'?

²³ Bubi'ë didza' Juan, rë' lequë':

—Neda' naca' bönni' na', nayúj lu guich la'y ca nac queë', rna: “Ryön chi'i nu rulídz lu latj ca'z, rna: Gul-bíj li nöz gdxin queëli' Xanru'.” Cni gnë' Isaiás, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios.

²⁴ Nacquë' bönni' gdau' fariseo bönni' na' nasöla'quë' bönni' judío uná bë'.

²⁵ Gulanabnë' Juan, të' lë':

—¿Bizx quië ruquilu' bunách nis chqui' cutu nacu' li' Cristo, len cutu nacu' Elías, len cutu nacu' bönni' na' ral-la' guidë' gu'ë didza' uláz queë' Dios?

²⁶ Bubi'ë didza' Juan na', rë' lequë':

—Neda' ruquila' bunách nis lu nis, san gatsj lahui'l ga zoalí' zoë' bönni' cutu núnbë'li'-në'.

27 Bönni' ni naquë' Bönni' na' zi'a zátëlë' ca neda', len náctërë' blau ca neda', ati' cutu naca' lsaca' neda' uleycja' lölä' nudé'ë.

28 Yúgu'të lë ni guc lu xyu yödZ Betábara, ga nac yetslá'a yegu Jordán, zaca' ga rlen gbidz, ga ni' buquilë' bunách nis Juan.

Jesús naquë' ca bö'cu' zxíla'dau' tu'döddë'-ba' lahuë' Dios ni'a qui dul-la'

29 Dza buróp ni' Juan blé'inë' Jesús, zë'ë ga zoë', ati' rnë':

—Gul-yutsca'. Bönni' ni naquë' bö'cu' zxíla'dau' queë' Dios, rugüë' dul-la' quegac bunách yödzlyú.

30 Lë' naquë' bönni' na' gnia' queë': “Zi'a zátëlë' ca neda' tu bönni', náctërë' blau ca neda', le zoaczë' zi'al ca neda'.”

31 Cutu núnbë'a-në' neda' zi'al, san bida', ruquila' bunách nis quië lumbë' Lë' bunách Israel.

32 Benë' lna' lau queë' Lë' Juan, rnë':

—Blé'ida'-në' Dios Bö' La'y, bö'tjë' brujë' yehua' yubá, gnë'ë ca rna'ba' budöda'u, ati' bdxinë' ga zoë' Jesús len bugá'nlenë' Lë'.

33 Cutu núnbe'ida' Lë' neda' zi'al. Gudx neda' Nu na' bsöla' neda' uquila' bunách nis, gnë': “Cati' glé'inu'-në' huötjë' Dios Bö' La'y, tsajsóalenë' Bönni' len ugá'nlenë' Lë', Bönni' ni gunë' le rulu'z yöl-la' rdil nis ni, uchizië' bunách Dios Bö' La'y.”

34 Na'a, chblé'ida' lë na' len runa' lna' lau queë' Bönni' ni, naquë' Zxi'në' Dios.

Yugu' bönni' usëd zi'al queë' Jesús

35 Yetú dza ca', leyúbl zoë' ni' Juan ati' nacuá'lenë' lë' chopë' bönni' da'quë' lë'.

36 Cati' Juan na' blé'inë' Jesús, rdödë' ni', ni'r gudxë' bönni' na' da'quë' lë', rnë':

—Gul-yutsca'. Ni' zoë' bönni' na' naquë' bö'cu' zxíla'dau' queë' Dios.

37 Gulayönnë' didza' ni' bë'ë Juan chopë' bönni' na' da'quë' lë', ati' yajnaquë' Jesús.

38 Ni'r bueycjë' Jesús len blé'inë' chopë' ni' nauquë' Lë', ati' rë' lequë':

—¿Bizxa rguiljli'?

Të' Lë':

—Bönni' Usëdi, ¿gazx zu'?

39 Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Gul-dá, uyuli'.

Ni'r yjáclenë' Lë' len gulalé'inë' ga na' zoë', ati' gulugá'nlenë' Lë' dza na', le chza' ral.

40 Andrés, böchë'ë Simón Pedro, naquë' tuë' bönni' chopë' ni' gulayönnë' didza' bë'ë Juan len yajnaquë' Jesús.

41 Andrés na', zi'al yajtiljë' bönni' böchë'ë, lë' Simón, ati' rë' lë':

—Chbdzölitu'-në' Mesías.

Mesías nac tu didza' hebreo le rna lu didza' griego: “Cristo”, ati' lu didza' xidza': “Bönni' naböczë' Dios”.

42 Ni'r Andrés na' la' bchë'të' Simón ga na' zoë' Jesús. Cati' blé'inë' lë' Jesús, rë' lë':

—Li' nacu' Simón, zxi'në' Jonás. Na'a, si' lau' Cefas.

Cefas nac ca' tu didza' hebreo le rna: “Pedro” lu didza' griego, ati' lu didza' xidza': “Guiöj”.

Jesús rulidzë' Felipe len Natanael

⁴³ Cati' za' rení' yetú dza, gu'nnë' Jesús tsijë' luyú Galilea, ati' yajxaquë'ë Felipe, len rë' lë':

—Gda' neda'.

⁴⁴ Naquë' Felipe bönni' yödz Betsaida, le nac ladzquë' Andrés len Pedro.

⁴⁵ Felipe bdzölnë' Natanael, len rë' lë':

—Chbdzölitu'-në' bönni' na' buzujë' queë' lu guich Moisés lu zxba queë' Dios, ati' guluzujë' ca' queë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios. Bönni' ni Jesús, zxi'në' José, bönni' yödz Nazaret.

⁴⁶ Natanael rë' lë':

—¿Naru' huala'tsa Nazaret tu le nac dxi'a?

Felipe rë' lë':

—Gda uyú'.

⁴⁷ Cati' blé'inë' Jesús zë'ë ga zoë' Natanael na', rnë':

—Gul-yú ni bönni' naquë' gdu bönni' Israel len cutu rnazë' ca' bönni' ni.

⁴⁸ Ni'r Natanael gnabnë' Jesús, rë' Lë':

—¿Naru' núnbë'tsu' neda'?

Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Cati' zi'a ulídzterë' li' Felipe, cati' ni' zu' zxan yag higo, blé'ida' li'.

⁴⁹ Ni'r bubí'ë didza' Natanael, rë' Lë':

—Bönni' Usëdi, Li' nacu' Zxi'në' Dios. Li' nacu' Nu gna be'i bunách Israel.

⁵⁰ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—¿Réjlë'tsu', le gudxa' li': “Blé'ida' li' zxan yag higo”? Yugu' le zxöntër ca lë ni hualé'inu'.

⁵¹ Lëzca' cni rë' lequë' Jesús, rnë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', glé'ili' nayálj luzxbá, len yugu' gbaz la'y queë' Dios ta'benë' len tu'huötjë' ga zoa' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách.

2

Lni qui yöl-la' rutság na' guc lu yödZ Caná

¹ Cati' chguc tsonn dza, guc lni qui yöl-la' rutság na' lu yödZ Caná luyú Galilea, ati' zoanu ni' xnë'ë Jesús.

² Lëzca' zoa nu bulídz Jesús len yugu' bönni' uséd queë' djaquë' lni na'.

³ Cati' byadzj xisi uva li'jë', ni'r gudxnu Jesús xnë'ë, rnanu:

—Cutur dë xisi uva li'jë'.

⁴ Bubi'ë didza' Jesús, rë'-nu:

—Nguldau'. ¿Bízx quië rulidzu' neda'? Cutu ca' rdxini dza ulu'a lahuí yöl-la' huac quia'.

⁵ Ni'r gudxnu-në' bönni' huen dxin ta'gu'ë le tahuë' xnë'ë Jesús, rnanu:

—Gul-gún yúgu'të le guië' lbi'ili'.

⁶ Nacuá' ni' xop yusu' guiöj tu'gunë' dxin bönni' judío cati' tu'pá' cuinquë' ca nalëbcnë' tunë', len rúdzugac chop tsonn rö'ö nis tu tu yusu' na'.

⁷ Gudxë' yugu' bönni' huen dxin na' Jesús, rnë':

—Gul-dzá' nis yugu' yusu' ni.

Guludzë'ë nis yugu' yusu' na'.

⁸ Ni'r Jesús rë' lequë':

—Gul-gachi' na'a, len gul-tsjuá' lahuë' bönni' zoë' ra' yusu'.

Yjua'quë' na'.

⁹ Buyúë' chqui' nazxí' nis na' nuhuöác xisi uva bönni' na' zoë' ra' yusu', san cutu ráquibe'inë' gazx za'. Nözcnë' bönni' huen dxin na' gláchë'ë nis na'. Ni'r bulidzë' bönni' utság në'ë bönni' na' zoë' ra' yusu',

¹⁰ len rë' lë':

—Zi'al tu'nödzejë' xisi uva nacr szxi' yúgu'të bönni', len cati' chgli'jë' szxöni, ni'r tu'nödzejë' le cunazxi'. Li', ga bdxintë na'a ben chi'u xisi uva nacr szxi'.

¹¹ Yöl-la' huac nac bë' ni benë' Jesús lu yödz Caná luyú Galilea nac le rzu lau yugu' yöl-la' huac gunë'. Cni guc, bulu'ë lahui yöl-la' zxön queë', ati' gulayejlë'ë Lë' bönni' uséd queë'.

¹² Gdöd na' gyijë' Jesús yödz Capernaum, dza-gguë' Lë' xnë'ë len yugu' bönni' böchë'ë len yugu' bönni' uséd queë', ati' zian dza gulacu'ë Capernaum na'.

Rulatjë' Jesús lö'a gdau', rubijë' nup tun le cural-la' lun ni'

¹³ Cati' chzoa gdxin Lni Pascua cati' tu'spanë' bönni' judío ca benë' Dios, buslé' xuz xtau'quë' luyú Egipto, gyijë' Jesús Jerusalén.

¹⁴ Lu yödz na' yajxaquë'ë Jesús dzö'ë lö'a gdau' bönni' túti'ë-ba' yugu' bëdx, len yugu' bö'cu' zxila', len yugu' budödau', böa' bëdx na' tu'dödcdë'-ba' lahuë' Dios. Rö'quë' ca' ni' bönni' tu'tsë'ë dumí za' gdutë yödzlyú.

¹⁵ Cati' blé'inë' lë ni Jesús, buzal-lë' yugu' du las le quindë' bunách na', ati' bulaguë'ë yúgu'të' ni'l lö'a gdau', len bulaguë'ë-ba' ca' ni'l yugu' bö'cu' zxila' len yugu' bëdx. Bësië' lu yu dumí quequë' bönni' na' tu'tsë'ë dumí, len brixë' yugu' blag quequë'.

¹⁶ Ni'r Jesús gudxë' bönni' na' túti'ë-ba' yugu' budödau', rnë':

—Gul-cúa ni yugu' lë ni. Cutu únili' yë'y lidxë' Xuza'.

17 Ni'r yajneycnë' bönni' uséd queë' Jesús le nayúj lu guich la'y, rna: “Le rui'tsca ladxá'a lidxu', reguí rla ládxi'dau'hua'.”

18 Ni'r gulubi'ë didza' bönni' judío uná bë' nacu'ë ni', të' Jesús:

—¿Bizxa yöl-la' huac ului'inu' netu' le gac bë' dë lu na'u runu' yugu' lë ni?

19 Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Gul-quíndj gdau' ni, ati' tsonn dzaz uchisa' lei.

20 Ni'r të' Lë' bönni' judío, ta'në':

—Gdu xopán iz gya' gdau' ni, ati' Li', ¿tsonn dzaz uchistsu' lei?

21 Gdau' na' bë'ë didza' qui Jesús nac la' cuinczë'.

22 Qui lë ni na', cati' bubanë' Jesús lu yöl-la' gut, yajneycnë' bönni' uséd queë' Jesús ca na' gnë', ati' gulayejlë' le nayúj lu guich la'y lenca' yugu' didza' bë'ë Jesús.

Jesús nunbë'ë yúgu'të bunách

23 Cati' ni' zoë' Jesús Jerusalén, cati' rac Lni Pascua na', gulayejlë' Jesús bunách zian, le gualé'inë' yugu' yöl-la' huac runë'.

24 Cutu buzxöni ladxë'ë lequë' Jesús, le núnbë'czë' yúgu'të bunách.

25 Cutu naquinnë' Jesús nu quixjöi' Lë' ca nacgac bunách, le nözcznë' Lë' le yu'u icj ládxi'dau'gac bunách.

3

Jesús len Nicodemo

1 Nicodemo, bönni' gdau' fariseo, nabáblenë' yugu' bönni' judío uná bë'.

2 Chdzö'l bidë' ga zoë' Jesús bönni' ni, len rë' Lë':

—Bönni' Usëdi. Ráquibe'itu' nasölë'ë Li' Dios quië usëdnu' netu'. Cutu sáqui'në' bönni' gunë' yöl-la' huac nacgac bë' ca nacgac le cni runu' Li' chqui' cuzóalenë' lë' Dios.

³ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Le nactë rëpa' li', nu cugalj leyúbl, cutu ca' gle'i latj ga ni' rna bë'ë Dios.

⁴ Gnabnë' Lë' Nicodemo, rnë':

—¿Nacxcz sáqui'në' bönni' galjë' leyúbl cati' chnaquë' bönni' gul? ¿Naru' huactsa u'ë leyúbl lë'nu xnë'ë, ati' galjë' yetú?

⁵ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Le nactë rëpa' li'. Nu bönni' cugaljë' ni'a qui nis len ni'a queë' Dios Bö' La'y, cutu gac tsazië' ga rna bë'ë Dios.

⁶ Nu na' nalj lu ni'a lu na' bunách, bunáchz nac, san nu nalj ni'a queë' Dios Bö' La'y, Bö' La'y nabani nu na'.

⁷ Cutu ubannu' le rëpa' li', run bayúdx galju' leyúbl.

⁸ Gáti'tëz reycj bö', ati' ryönnu' rnë bö' na', san cutu nöznu' gazx za', o gazx zeaj. Lëzca' cni rac quegac nup naljgac ni'a queë' Dios Bö' La'y.

⁹ Ni'r gnabnë' Jesús Nicodemo, rnë':

—¿Nacxcz gac lë ni'?

¹⁰ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—¿Rusédtsanu' li' bunách Israel, len cutu nöznu' yugu' lë ni'?

¹¹ Le nactë rëpa' li', le nözitu' rui'tu' didza' qui, len le blé'itu' runtu' lna' lau qui, san cutu rzi' lu na'li' lë na' runtu' lna' lau.

12 Chqui' cutu réjlë'li' neda' cati' ruí'lena' lbi'ili' didza' ca nac le rac yödzlyú ni, ¿nacxcz gac tséjlë'li' chqui' gyëpa' lbi'ili' le tac yehua' yubá?

13 'Gatga grenë' bönni' yehua' yubá, san tuza' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, bötja' bruja' yehua' yubá, ati' zoacza' ni' yehua' yubá.

14 Ca na' benë' Moisés lu latj ca'z, buchisë'-ba' bël náquiniba' guia, budë'ë-ba' lë'i yag, lëzca' cni run bayúdx gac quia' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, luchisë' neda' xtsa'.

15 Cni gac quia', cui la'nít yúgu'të nup la'yejlë' neda', san gata' quequë' yöl-la' na'bán gdu.

Dios nadxí'itsquinë' bunách yödzlyú

16 Le bdxí'itsquinë' bunách yödzlyú Dios, budödë' la'z dui Zxi'në', cui la'nít yúgu'të nup la'yejlë' Lë', san gata' quequë' yöl-la' na'bán gdu.

17 Dios bsölë'ë Zxi'në' yödzlyú ni, clëg quië gchuguë' quegac bunách yödzlyú ni, san quië lulá bunách yödzlyú ni ni'a queë' Lë'.

18 Nu bönni' rejlë'ë Lë', Zxi'në' Dios, cutu ca' narugu queë', san bönni' curejlë'ë Lë', chnarugu queë', le cutu rejlë'ë Lë', la'z dui Zxi'në' Dios.

19 Qui lë ni na' chnarugu quegac bunách, le bdx-inë' yödzlyú ni Bönni' na' naquë' yení', san glunr zxön le nac chul xöhui' bunách ni ca le glunë' zxön Bönni' na' naquë' yení', le nacgac xöhui' le tunë'.

20 Cutu rdzag ládxi'quë' yení' yúgu'të bönni' tu'ë dö', len cutu djaquë' lu yení', cui gla' lahui le tunë'.

21 Rdxin lu yení' nu run le nac gdutë li quië gac bë' nungac ni'a queë' Dios le run nu na'.

Ru'ë didza' ca nac queë' Jesús Juan, bönni' ruquilë' bunách nis

²² Gdöd na', gyéajlenë' bönni' da'quë' Lë' Jesús, guladxinë' luyú Judea, ati' ni' gzóalenë' lequë', tu'quilë' bunách nis.

²³ Lëzca' ruquilë' bunách nis Juan ga nazí' lei Enón, gal-la' ga dë yödZ Salim, le dë ni' nis zil. Latj na' ta'dxín bunách len ta'díl nis.

²⁴ Rac cni zí'atël cati' zi'a gdzunë' lidx guia Juan na'.

²⁵ Ni'r gulazú lauquë' la'quë' bönni' da'quë' Juan ta'díl-lenë' bönni' judío didza' ca nac qui yöl-la' rupá' cuini qui gdau'.

²⁶ Guladxinë' ga zoë' Juan len të' lë':

—Bönni' usëdi. Byutsca'. Ruquilë' bunách nis bönni' na' gzóalenë' li' yetslá'a yegu Jordán, bönni' na' benu' lna' lau queë', ati' ta'dxín ga zoë' yúgu'të bunách.

²⁷ Ni'r bubi'ë didza' Juan, rë' lequë':

—Cutu bi dë lu në'ë bönni', chqui' Dios cutu nudödë' lei lu në'ë.

²⁸ Byöniczli' lë na' bena' lna' lau, gnia': “Cutu naca' neda' Cristo”, san Dios nasölë'ë neda' quíxjöi'da' bunách zi'a zë'ë Lë'.

²⁹ Bönni' na' rzi'ë-bi' bi'i ngul rutság na'bi' naquë' bönni' rutság në'ë, san böchi' lzë'ë bönni' rutság në'ë, len dzaguë' lë', ruzë naguë' didza' ru'ë, len rudzijnë' le ryönnë' didza' ru'ë bönni' rutság në'ë. Lëzca' cni, rudzíjtsquida' neda' le rac cni lë ni.

³⁰ Run bayúdx gacrë' blau ca' Cristo, san neda', run bayúdx gacra' cuidi'z.

Nu za' zaca' yehua' yubál

³¹ Gnë' ca' Juan:

—Bönni' na' zë'ë zaca' xtsa'l náctërë' blau ca yúgu'të bunách. Bönni' naquë' bunách yödZlyú ni,

qui yödzlyú ni naquë', len ru'ë didza' qui le rac yödzlyú ni, san Bönni' na' zë'ë zaca' yehua' yubál náctërë' blau ca yúgu'të bunách.

³² Bönni' ni runë' lna' lau qui le blé'inë' len le byönnë', san nutu nu rzi' lu në'i le runë' lna' lau.

³³ Núti'tëz bönni' rzi' lu në'ë lë na' runë' lna' lau, bönni' ni rulu'ë lahui rejlä'ë nac gdu'të li didza' ru'ë Dios.

³⁴ Bönni' na' nasölë'ë Dios, didza' queë' Dios ru'ë, le nuzóë' Dios gdu ladxë'ë lu Bönni' na' Dios Bô' La'y.

³⁵ Dios Xuz nadxi'inë' Zxi'në', ati' yúgu'të le dë chnudödë' lu në'ë Zxi'në' na'.

³⁶ Nu bönni' rejlä'ë Dios Zxi'n, dë yöl-la' na'bán gdu queë', san bönni' curejlä'ë Dios Zxi'n, cutu gdél-li'në' yöl-la' na'bán na', san nabaguë'ë zxguia' lahuë' Dios bönni' na'.

4

Jesús ru'lenë'-nu didza' ngul Samaria

¹ Gulayönnë' bönni' gdau' fariseo ca na' da'gac Jesús zianr bunách ca da'gac Juan, ati' ruquilë' ca' nis zianr bunách ca ruquilë' nis Juan.

² Cutu ruquilë' bunách nis Jesús, san tu'quilë' bunách nis bönni' usëd queë'.

³ Cati' gúquibe'inë' lë ni Jesús, buzë'ë luyú Judea, zijë' leyúbl luyú Galilea.

⁴ Ga ni' zijë', run bayúdx tödë' luyú Samaria.

⁵ Cni guc, bdxinë' Jesús tu yödzdau' luyú Samaria, nazí' lei Sicar, gal-la' ga dë yu na' bunödzjé' Jacob queëbi' José queë' dza ni'të.

⁶ Latj na' zoa tu yeru nis nachö'në' ga rë' Jacobo na'. Cati' bdxinë' ni' Jesús, grö'ë ra' yeru nis na' le yajxáqui'në' yu'ë nöz. Guc gdu huagbídiz.

⁷ Ni'r bdxinnu ni' ngul Samaria quië si'nu nis. Jesús rë'-nu:

—Benn le gui'ja'.

⁸ Tuzë' zoë' Jesús le chzjaquë' bönni' usëd queë' lu yödz zajxi'quë' le lahuë'.

⁹ Ni'r rënu Jesús ngul Samaria na', rnanu:

—¿Rnábsanu' neda' le gui'ju', len nacu' bönni' judío? Neda' ni naca' ngul Samaria.

Cni gnanu le cutu ta'dzág dxi'a bunách Samaria len bunách judío.

¹⁰ Bubi'ë didza' Jesús, rë'-nu:

—La'naru' núnbë'u le runödzejë' Dios, len nuzxa na' rë li': “Benn le gui'ja'”, li' gnabu' ati' Lë' gunnë' quiu' nis runn yöl-la' na'bán.

¹¹ Ni'r rënu Lë' ngul na', rnanu:

—Bönni', cutu nu'u le cuíajnu' nis, ati' yeru nis ni, dxi'tër rö'. ¿Gazx dë nis na' runn yöl-la' na'bán?

¹² ¿Naru' náctërtsu' Li' zxön ca xuzru' gul gdöd Jacob, bönni' ni' bennë' queëtu' yeru nis ni, ga ni gzxi'ë nis gu'ë, len gli'jbi' ca' zxi'në', len glë'jba' ca' böa' bëdx queë'?

¹³ Bubi'ë didza' Jesús, rë'-nu:

—Núti'tëz nu gui'j nis ni, leyúbl ubídx nis,

¹⁴ san nu gui'j nis na' unödza' neda', cutur gbidx icj ládxi'dau'huë', le unödza' queë' nis na' gac lu icj ládxi'dau'huë' ca tu ga ralj nis, le güi' queë' yöl-la' na'bán gdu.

¹⁵ Ni'r rënu Lë' ngul na', rnanu:

—Bönni', benn quia' nis na', quië cutur ubidxa', len cutur duxi'a nis ni.

¹⁶ Jesús rë'-nu:

—Gyeaj, yajlidzë' bönni' quiu', ati' huödu' ni.

¹⁷ Bubi'inu didza' ngul na', rënu Lë':

—Cutu nu zoa bönni' quia'.

Ni'r Jesús rë'-nu:

—Ca nacz rnau', "cutu nu zoa bönni' quia'",

¹⁸ le chgzóalenu' gayu' bönni', ati' bönni' na' zóalenu'-në' na'a, cutu naquë' bönni' quiu'. Didza' ni ru'u, ca nacz rnau'.

¹⁹ Ni'r rënu Lë' ngul na', rnanu:

—Bönni', runi neda' nacu' bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios.

²⁰ Gulayíj ládxi'quë' Dios xuz xtau'ru' lu gui'a ni, san rnalí' lbi'ilí' Jerusalén nac ga ral-la' la'yíj ládxi'gac Dios bunách.

²¹ Jesús rë'-nu:

—Ngul, gyejlë' neda'. Za' dza cati' tsej ládxi'li'-në' Dios Xuz zal-la' cutu dusoali' guí'adau' ni, len cutu tsajsoali' Jerusalén.

²² Lbi'ilí' rej ládxi'li' Nu cu núnbë'li', san netu' núnbë'tu' Nu na' rej ládxi'tu', le benë' queë' Dios gla' lahui yöl-la' ruslá ni'a quequë' bönni' judío.

²³ Na'a, za' dza, len chrdxin dza na', cati' nup le nactë ta'yíj ládxi'gac Dios, la'yíj ládxi'quë' Lë', zóalenë' lequë' Dios Bö' La'y len le nac gdutë li, le rë'nnë' Dios Xuz lacquë' queë' bönni' la'yíj ládxi'quë' Lë' cni.

²⁴ Dios naquë' Bö', ati' nup ta'yíj ládxi'gac Lë', run bayúdx la'yíj ládxi'quë' Lë', zóalenë' lequë' Dios Bö' La'y len le nac gdutë li.

²⁵ Ni'r rënu Lë' ngul na', rnanu:

—Nözda' ral-la' guidë' Mesías, Bönni' na' lë' Cristo. Cati' guidrë' Lë' quíxjöi'në' rë'u yúgu'të.

²⁶ Jesús rë'-nu:

—Lëczë', ruí'lenë' li' didza'.

²⁷ Ractë cni guludxinë' bönni' usëd queë' Jesús, ati' gulubannë' le ruí'lenë'-nu ngul didza', san cutu burúguinë' gnabnë' Lë' nitúë', cugnë': “¿Bizxa rnabnu' lënu?” o: “¿Bizxa didza' ruí'lenu'-nu?”

²⁸ Ni'r buca'nnu ni' xchö'nu ngul na', ati' böajnu la' yödz, zjödxxnu nup nacuá' ni',

²⁹ rnanu:

—Gul-dá, glé'ili'-në' bönni' gudxë' neda' yúgu'të le chnuna'. ¿Naru' cunactsë' Lë' Cristo?

³⁰ Ni'r gularúj bunách yödz na', guladxinë' ga zoë' Jesús.

³¹ Tsal ni' zhuöjnu ngul na', glunë' bayúdx bönni' usëd queë' Jesús, të' Lë':

—Bönni' Usëdi, gdagu.

³² Jesús rë' lequë':

—Dë tu le rahua', le cunözili'.

³³ Ni'r gulanabi lza'quë' tuë' yetúë' bönni' usëd queë', ta'në':

—¿Nuzxa chdgua'tsa le gdahuë'?

³⁴ Ni'r Jesús rë' lequë':

—Le nabánida' nac guna' ca rë'nnë' Xuza' nasölë'ë neda', len udx guna' xchinë'.

³⁵ Cni rnali' lbi'ili': “Yetáp beo' huadxín dza lapru'.” Neda' rëpa' lbi'ili': Gul-chís lauli' uyuli' bunách nacgac ca gap naduzgac, le chnabidxgac quië tsajlapru'.

³⁶ Bönni' na' rlapë' rzi'ë lazxjë', ati' lë na' rlapë' bönni' na', nac quië gata' quegac bunách yöi-la'

na'bán gdu, quië gac ludziji tsazxõn nu raz len nu rlap.

37 Nac gdutë li lë na' rna cni: “Tu nu raz, len yetú nu rlap.”

38 Neda' bsöla'a lbi'ili' tsajlapli' ga cutu guzli'. Glun dxin glaz bunách yubl, ati' lbi'ili' ruzi'li' xbey dxin na' nunquë'.

39 Gulayejlëë Jesús zian bunách Samaria nacuá' yödZ Sicar na' ni'a qui xtídza'nu ngul na', bennu lna' lau queë', gnanu: “Gudxë' neda' yúgu'të le chnuna'.”

40 Cati' guladxinë' bönni' Samaria ga ni' zoë' Jesús, gláta'yuë' lahuë' ugá'nlenë' lequë'. Yechóp dza buga'në' ni' Jesús.

41 Cni guc, gulayejlëë Lë' ziántërë' ca' bönni' ni' ni'a qui didza' bëë' Jesús.

42 Ni'r glë'-nu ngul na' bönni' ni', ta'në':

—Na'a réjlë'tu' Lë', clëgz ni'a qui didza' bë'u li', san lëzca' le byõnitu' Lë' netu', len nõzitu' le nactë naquë' Cristo, Nu ruslá bunách yödZlyú, bönni' ni.

Ruúnë' Jesús zxi'në' tuë' bönni' dë lu nëë

43 Yechóp dza ca', buzë'ë Jesús luyú Samaria, zijë' luyú Galilea.

44 Cni benë', le gdíxjö'ë Lëczë' Jesús, gnë': “Cutu tun ba la'n bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios, bunách uládz queë'.”

45 Cati' bdxinë' Jesús luyú Galilea, glunë' Lë' ba la'n bönni' Galilea na' le yjaquë' ca' Jerusalén cati' guc Lni Pascua len gulalé'inë' le benë' ni' Jesús.

46 Ni'r böjë' Jesús yödZ Caná luyú Galilea, ga ni' benë' ga böac xisi uva nis. Lu yödZ Capernaum na'

zoë' bönni' dë lu në'ë uláz queë' bönni' rna bē'ë, ati ré'ibi' bi'i bönni' queë' bönni' na' dë lu në'ë.

47 Cati' byönnë' bönni' ni chbuzë'ë Jesús luyú Judea len budxinë' luyú Galilea na', ni'r gyijë' ga na' zoë' Jesús, len gúta'yuë' lahuë' guidë' lidxë', duhuenë'-bi' bi'i bönni' queë' na', le chraqui gatbi'.

48 Ni'r Jesús rë' lë':

—Cutu ca' tséjlë'li' chqui' cutu glé'ili' le nacgac bē' len yugu' yöl-la' huac guna'.

49 Ni'r gudxë' Jesús bönni' na' dë lu në'ë uláz queë' bönni' rna bē'ë, rnë':

—Bönni', dia'të qui nadxi gatbi' bi'i quia'.

50 Ni'r Jesús rë' lë':

—Böaj lidxu'. Nabanbi' bi'i quiu'.

Gyejlë'ë didza' bē'ë Jesús bönni' ni, ati' zhuöjë'.

51 Tsal ni' yu'ë nöz zhuöjë', duxí'gal-la'quë' lë' bönni' huen dxin queë' ati' gulaguíxjöi'në' lë', ta'në':

—Nabanbi' bi'i quiu'.

52 Gnabnë' lequë' bat cal gzu lau ruhuöác ládxi'bi'. Të' lë':

—Ba'y, gdu huagbídiz, burúj tu xla yu'ubi'.

53 Ni'r gúquibe'inë' xuzbi' bi'i na', böacbi' cati' ni' bē'lenë' lë' didza' Jesús, gudxë' lë': “Nabanbi' bi'i quiu'.” Qui lë' ni na' gyejlë'ë Jesús ati' gulayejlë' ca' Lë' bunách nacuá' lidxë'.

54 Yöl-la' huac ni nac le buróp benë' Jesús cati' ni' zoë' luyú Galilea, gdöd buzë'ë luyú Judea.

5

Ruúnë' Jesús bönni' nacu'në' bin ga nazí' lei Betesda

¹ Gdöd guc lë ni, guc lni quequë' bönni' judío, ati gyijë' Jesús Jerusalén.

² Lu yödz na', gal-la' ga tu'ú'uba' bö'cu' zxila', dë tu pil nis zxön, nazí' lei Betesda lu didza' hebreo, len nacuá' gayu' nchil don qui.

³ Yugu' nchil na' dëquë' zian bönni' té'inë', bönni' nachúl lauquë', len bönni' cuta'zë'ë, len bönni' nacu'nquë' bin. Ta'bözë' bat cal utá cuini nis na'.

⁴ Cni rac, le ruhuötjë' tu chi'i hueaj gbaz la'y queë' Dios, ryazië' lu nis na', len ruté' nis na'. Huöactë' ca nac bíti'tëz guidzhuë' rac queë' bönni' tsajtsu'ë zi'al lu nis na' cati' rutá cuini.

⁵ Zoë' ni' bönni', chguc chizxunu' uruá' iz ré'inë'.

⁶ Cati' blé'inë' dë' ni' bönni' huë' na' Jesús, len ráquibe'inë' chguc zian iz ré'inë', gnabné' lë', rnë':

—¿I rë'nnu' huöacu'?

⁷ Bubi'ë didza' bönni' huë' na', rë' Jesús:

—Bönni', nutu nu zoa cu'u neda' lu nis na' cati' rutá cuini. Tsal zija' neda', ryazië' bönni' yubl zi'al ca neda'.

⁸ Jesús rë' lë':

—Gyasch. Bua' le deynu', len gzë'i.

⁹ La' böactë' bönni' na', ati' bu'ë le gúti'në' len gzë'ë. Dza na' rac cni nac dza la'y quequë' bönni' judío.

¹⁰ Ni'r glë' bönni' na' nuhuöaquë' bönni' judío uná bë', ta'në':

—Dza la'y nac na'a. Cutu ral-la' u'u le ráti'nu'.

¹¹ Bubi'ë didza' bönni' na', rë' lequë':

—Gudxczë' neda' bönni' na' bunë' neda', gnë': “Bua' le deynu' len gzë'i.”

¹² Ni'r gulanabné' lë', ta'në':

—¿Nuzxa na' gudx cni li': "Bua' le deynu' len gze'i'?"

¹³ Cutu nöznë' nuzxa na' bönni' na' nuhuöaquë', le chbuzë'ë Jesús latj ni' le nacué' ni' bunách zian.

¹⁴ Gdöd guc lë ni, yajxaquë'ë bönni' na' Jesús ga nac nchil gdau', ati' rë' lë':

—Byutsca'. Chböacu'. Cutur gunu' dul-la', cui gac quiu' tu le nacr zi' ca lë na' guc quiu'.

¹⁵ Gyijë' bönni' na', yajtíxjöi'në' yugu' bönni' judío uná bë' Jesús na' bunë' lë'.

¹⁶ Qui lë ni na' gulabía ládxi'quë' Jesús bönni' judío uná bë' len glë'nnë' ludöddë' Lë', le runë' yugu' lë ni cati' nac dza la'y quequë'.

¹⁷ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Xuzá' na'atë runë' dxin, ati' neda' ca' runa' dxin.

¹⁸ Qui lë ni na' glë'nrnë' bönni' judío uná bë' ludöddë' Jesús, clëgz le gdítsjë' zxba qui dza la'y quequë', san lëzca' le gnë' naquë' Dios Xuzczë', ati' cni nac nun cuinë' tuz ca naquë' Dios.

Yöl-la' uná bë' dë lu në'ë Zxi'në' Dios

¹⁹ Ni'r bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili'. Cutu bi gac guna' neda', Zxi'në' Dios, racz quia' san tuz lë na' rlé'ida' runë' Dios Xuz. Yúgu'të le runë' Dios Xuz, lëzca' cni runa' neda', Zxi'në'.

²⁰ Dios Xuz nadxi'inë' neda', Zxi'në', len ru-lui'inë' neda' yúgu'të le runë', ati' yugu' le zxöntër ca lë ni ului'inë' neda', le lun ga ubánili' lbi'ili'.

²¹ Ca na' runë' Dios Xuz, ruspanë' nup natgac, len ruhuë'ë quequë' yöl-la' na'bán, lëzca' cni runa' neda', Zxi'në', runödza' quegac bunách yöl-la' na'bán ca rë'nczda'.

²² Nutu nu rbequi xbeynë' Dios Xuz, san chnudödë' lu na'a neda', Zxi'në', yúgu'të yöl-la' uná bë' cuequi xbeyda' bunách.

²³ Cni nac quië lun ba la'n neda', Zxi'në', yúgu'të bunách ca na' tun ba la'n Dios Xuz. Nu cu run ba la'n neda', Zxi'në', cutu run ba la'n Dios Xuz, nasölë'ë neda', Zxi'në' na'.

²⁴ 'Le nactë rëpa' lbi'ili'. Dë yöl-la' na'bán gdu queë' bönni' ryönnë' didza' ru'a len rejlä'ë Dios Xuz na' nasölë'ë neda', ati' cutu grugu queë', san naquë' ca nu chnubán lu yöl-la' gut le chdë yöl-la' na'bán gdu queë'.

²⁵ Le nactë rëpa' lbi'ili', za' dza, len chrdxin dza na', cati' la'yöni chi'a neda', Zxi'në' Dios, nup chnatgac, ati' nup la'yöni xtidza'a len lun ca rna, huöata' yöl-la' na'bán quequë'.

²⁶ Ca na' dë lu në'ë Dios Xuz unödziej' quegac bunách yöl-la' na'bán, lëzca' cni benë' ga dë lu na'a neda', Zxi'në', unödja' quegac bunách yöl-la' na'bán.

²⁷ Lëzca' cni budödë' lu na'a yöl-la' uná bë' cuequi xbeyda' bunách, le naca' Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách.

²⁸ Cutu ubánili' ca nac lë ni, le huadxín dza cati' la'yöni chi'a yúgu'të nup chnatgac,

²⁹ len lurúj yeru ba. Lubán nup na' glun le nac tsahui', huöata' quequë' yöl-la' na'bán, san nup na' glun le cunác, lubán, ati' grugu quequë' latië' tsaz.

Le nac bë' le naquë' Jesús

³⁰ Gnë' ca' Jesús:

—Cutu bi gac guna' la' neda'z. Ca nac le ryönda' rë' neda' Xuza', cni rbequi xbeyda', ati' ca na' rbe-

qui xbeyda' nac tsahui', le cutu runa' ca rë'nzda' neda', san ca rë'ncznë' Xuza' nasölë'ë neda', runa'.

³¹ Chqui' neda' runa' lna' lau qui la' cuincza', cutu nac lsaca' lë na' runa' lna' lau.

³² Zoa Nu yubl Nu run lna' lau quia' neda', Lë' Xuza', ati' nözda' nac lsaca' le runë' lna' lau quia'.

³³ Lbi'ili' bsöla'li' bönni' yajnabcnë' Juan, ati' lë na' benë' lna' lau quia' nac gdu'të li.

³⁴ Neda' cutu naquinda' nu bönni' gunë' lna' lau quia', san ru'a didza' ni quië ulali'.

³⁵ Guc ca tu gui' yör didza' bë'ë Juan na', le gyegui len buzení', ati' lbi'ili', tu chi'z bdzag lãdxi'li' uzi'li' xbey yení' queë'.

³⁶ Na'a, zoa le run lna' lau quia' neda' le nacr gdu ca lë na' benë' lna' lau quia' Juan. Yugu' le budödë' lu na'a guna' Dios Xuz, la' leyz na' runa', ati' yugu' lë na' runa', tun lna' lau quia', len nacgac bë' bsölë'ë neda' Dios Xuz.

³⁷ Lëzca' runë' lna' lau quia' Dios Xuz nasölë'ë neda'. Gatga byönili' chi'ë, len gatga blé'ili' lahuë',

³⁸ len cutu nazí' lu na'li' xtidzë'ë, le cutu réjlë'li' neda', nu na' bsölë'ë.

³⁹ Rusëdli' le nayúj lu guich la'y, le ráquili' huata' queëli' yöl-la' na'bán gdu ni'a qui lë na' nayúj lu guich la'y, ati' lë na' nayúj lu guich run lna' lau quia' neda'.

⁴⁰ Cutu ré'nili' guidli' quia' neda' quië gata' queëli' yöl-la' na'bán.

⁴¹ Cutu rguilja' yöl-la' ba la'gú'u neda' bunách.

⁴² Neda' núnbë'a lbi'ili', len nözda' cutu nadxi'ili'-në' Dios.

⁴³ Bdxina' ni uláz queë' Dios Xuz, ati' lbi'ili' cutu rzi' lu na'li' neda', san chqui' huadxín nu yubl nu

guid racz qui, bönni' na' si' lu na'li'.

⁴⁴ ¿Nacxcz gac tséjlä'li' Dios chqui' rzi'li' yöl-la' run zxön qui lza'li' tuli' yetuli', len cutu rguilji' yöl-la' run zxön na' za' lu në'ë la'z dui Dios?

⁴⁵ Cutu uzóa icjli' uquía' lbi'ili' lahuë' Xuza'. Nu na' uquí lbi'ili' nac lëczë' Moisés, bönni' na' ruzxöni lädxi'li'-në', zal-la' gutië' dza ni'të.

⁴⁶ La'naru' réjlä'li'-në' Moisés, tséjlä'li' ca' neda', le buzujë' Moisés lu guich ca nac quia' neda'.

⁴⁷ Na'a, ¿nacxcz gac tséjlä'li' didza' ru'a neda' chqui' cutu réjlä'li' yugu' le buzujë' lu guich Moisés?

6

Rugahuë' Jesús zianr ca chián gayuá' bunách

¹ Gdöd guc lë ni, gyijë' Jesús yetslá'a Nis Zxön Qui Galilea, nazi' lei ca' Nis Zxön Queë' Tiberias.

² Yajnaugac Jesús bunách zian le gulale'i yugu' yöl-la' huac benë', bunë' bönni' té'inë'.

³ Ni'r grenë' Jesús, gyijë' ga nac tu lu guí'adau', ati' ni' grö'lenë' yugu' bönni' uséd queë'.

⁴ Chzoa gdxin Lni Pascua cati' tu'spanë' bönni' judío ca benë' Dios, bubijë' luyú Egipto xuz xtau'quë'.

⁵ Cati' bchis lahuë' Jesús len blé'inë' bunách zian za'c ga zoë', ni'r rë' Felipe:

—¿Gazx tsjõ'uru' yöt xtil lagu bunách zian ni?

⁶ Cni gnë' Jesús quië si' bë'ë Felipe na', le nözcznë' Lë' nac gunë'.

⁷ Bubi'ë didza' Felipe, rnë':

—La'naru' si'ru' yöt xtil lazxjru' qui gdu xunu' beo', cutu gaqui láti'dau' hueaj lagu bunách zian ni.

⁸ Ni'r rë' Jesús bönni' uséd queë', lë' Andrés, böchë'ë Simón Pedro, rnë':

⁹ —Ni zoabi' bi'i bönni', nua'bi' gayu' yöt xtil náquini zxa' cebada, len chopba' bö' cuídi'dau'. ¿Naru' huáqui'tsa ugagu cáti'ga zian bunách le dau' ni?

¹⁰ Ni'r Jesús rë' lequë':

—Gul-gún ga la'bö' lyu bunách zian ni.

Latj na', szxöni rö' daca', ati' ni' gulabö'ë gdu ca chíán gayu'ë bönni'.

¹¹ Ni'r gdel-lë'ë Jesús yöt xtil na'. Cati' chgudxë' Dios: “Xclenu'”, gdisië' lei quequë' bönni' uséd queë', ati' lequë' gulaguisië' lei quegac yúgu'të nup na' rö'gac lu daca' ni'. Lëzca' cni glunë' quecba' bö' cuídi'dau' na', ati' glahuë' tsca glë'nnë' lahuë'.

¹² Cati' chguluhuö'ljnë', rë' yugu' bönni' uséd queë' Jesús, rnë':

—Gul-túb le bizxj naga'ngac, cui lac ditj.

¹³ Gulutubë' ca', ati' guludzë'ë chinnu bdö'adau' le bizxj quegac gayu' yöt xtil náquini zxa' cebada na', le gulugá'n quequë' bönni' na' glahuë'.

¹⁴ Cati' gualé'inë' bönni' ni' yöl-la' huac na' benë' Jesús, ta'në':

—Le nactë bönni' ni naquë' bönni' na' ru'ë didza' uláz queë' Dios, bönni' na' ral-la' guidë' yödzlyú ni.

¹⁵ Le ráquibe'inë' Jesús tē'nnë' la'chë'ë Lë' bayúdx quië lunë' ga gna bé'inë' lequë', qui lë ni na' buzë'ë ni', zijë' tuzë' tu lu gui'a.

Rzë'i ni'ë Jesús lu nis zxön

16 Cati' chza' ral, yjaquë' bönni' uséd queë' Jesús, guladxinë' ra' nis zxön.

17 Ni' gulabenë' tu lë'i bárcodau', zjaquë' ta'dödë' lu nis zxön na', quië ludxinë' Capernaum. Chnac chul ati' Jesús cutu rdxíninë' ga na' nacu'ë.

18 Gzu lau reycj bö' bduun' lu nis zxön na', ati' ryas rdxia nis na'.

19 Cati' chgulusë'ë bárcodau' na', gza' le nac tsca rza'ru' tu hora, ni'r gulalé'inë' Jesús rzë'i ni'ë lu nis zxön na', len zë'ë rbiguë'ë ga na' zeaj barco na', ati' gladxi guladzöbnë'.

20 Ni'r Jesús rë' lequë':

—Néda'cza'. Cutu gádxili'.

21 Ni'r len yöl-la' rudziji quequë' guluguel-lë'ë Lë' lë'i bárcodau' na', ati' la' bdxintë bárcodau' na' lu yu bidx ga ni' zjaquë'.

Tu'guíl Jesús bunách zian

22 Dza buróp ni', gláquibe'i bunách zian na' naga'ngac yetslá'a nis zxön bdxin ni' tuz bárcodau' ati' Jesús cutu grénlenë' yugu' bönni' uséd queë' lë'i bárcodau' na', san légaczë' na' yjaquë'.

23 Ni'r gularúj yela'gac bárcodau' lu yödz Tiberias, ati' guladxín tu latj dë gal-la'z ga ni' glahuë' yöt xtil cati' ni' Xanru' Jesús gudxë' Dios: "Xclenu'", qui.

24 Le gulalé'inë' cutur zoë' ni' Jesús len cutu nacu'ë ni' bönni' uséd queë', qui lë ni na' gulabenë' lé'igac bárcodau' na', yjaquë' Capernaum, tu'guiljë' Jesús.

Naquë' Jesús yöt xtil nabánigac tsaz bunách

25 Cati' guladxín bunách zian na' yetslá'a nis zxön na', yajxáca'quë' Jesús, len të' Lë':

—Bönni' Usëdi, ¿batx bdxinu' ni?

²⁶ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili': Ruguiljli' neda', clëg le blé'ili' yugu' yöl-la' huac bena', san le gdáguli' yöt xtil ni' len böljli'.

²⁷ Gul-gún dxin, clëg quië si'li' la' huagu rdöd qui, san quië si'li' la' huagu na' uga'ntecz, len runn yöl-la' na'bán gdu. Lë ni la' huagu gunna' queëli' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, le bulu'ë lahui Xuza' Dios naca' Zxi'në'.

²⁸ Ni'r gulanabnë' Lë', ta'në':

—¿Bizxa run bayúdx guntu' quië guntu' le rdzag ladxë'ë Dios?

²⁹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Lë ni le rdzag ladxë'ë Dios, quië tséjlë'li' neda', naca' nu bsölë'ë Lë'.

³⁰ Ni'r gulanabnë' Lë', ta'në':

—¿Bizxa le nac bë' runu', le glé'itu' quië tséjlë'tu' Li'? ¿Bizxa yöl-la' huac runu'?

³¹ Glahuë' xuz xtau'ru' yöt xtil nazí' lei maná lu latj ca'z, ca nayúj lu guich la'y, rna: “Yöt xtil qui yehua' yubá bë'ë quequë' Moisés, glahuë'.”

³² Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili': Clëg Moisés na' bennë' queëli' yöt xtil qui yehua' yubá, san Xuza' Dios runnë' queëli' yöt xtil gdu qui yehua' yubá.

³³ Yöt xtil na' runnë' quegac bunách Dios naca' neda', lë na' bruj yehua' yubá len runödzej quegac bunách yödzlyú ni yöl-la' na'bán.

³⁴ Ni'r të' Lë':

—Xan, benntecz queëtu' yöt xtil na'.

³⁵ Jesús rë' lequë':

—Neda' naca' yöt xtil nabánigac tsaz bunách. Nu za'len neda', huölj gdze'i tsaz nu na' le nac queë' Dios, ati' nu tsejlë' neda', chnë'j tsaz le nac queë' Dios.

³⁶ Nac ca na' chgudxcza' lbi'ili', zal-la' rlé'ili' neda', cutu ca' réjlë'li' neda'.

³⁷ Yúgu'të nup na' runnë' quia' Xuza', lid quia', ati' nup na' lid quia', cutu usá'gaca'-në'.

³⁸ Cni nac, le bötja' bruja' yehua' yubá, clëg quië guna' ca rë'nda' néda'cza', san quië guna' ca rë'nnë' Dios Xuz, nasölë'ë neda'.

³⁹ Lë ni le rë'nnë' Xuza' nasölë'ë neda', rë'nnë' cutu unitia' nitú nup na' bennë' quia', san uspana' lequë' dza udx.

⁴⁰ Lë ni le rë'nnë' Dios Xuz nasölë'ë neda', rë'nnë' gata' yöl-la' na'bán quequë', yúgu'të nup na' la'le'i neda', Zxi'në', len la'yejlë'ë neda', ati' neda' uspana' lequë' dza udx na'.

⁴¹ Ni'r gulanë' queë' Jesús bönni' judío uná bè' le gnë': “Neda' naca' yöt xtil na' bötj, bruj yehua' yubá.”

⁴² Qui lë ni na' ta'në':

—¿Naru' clëg bönni' ni Jesús, zxi'në' José? Núbë'czru' xuz xnë'ë. ¿Nacxcz nac na', rnë' bönni' ni: “Bötja' bruja' yehua' yubá”?

⁴³ Ni'r bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Cutu gnëli' quia' la' lbi'izli'.

⁴⁴ Cutu sáqui'në' guidë' quia' nitúë' bönni' chqui' cutu dugu'ë quia' nu na' Xuza' nasölë'ë neda', ati' neda' uspana' nu na' dza udx.

⁴⁵ Nayúj lu guich la'y ca gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, rna cni: “Dios usëdnë' yúgu'të bunách.” Qui lë ni na', za'quë' quia' yúgu'të

bönni' ta'yönnë' chi'ë Xuza' len nazëdquë' lu në'ë Lë'.

⁴⁶ 'Nutu nu bönni' blé'inë' Dios Xuz, san tuzë' Bönni' na' brujë' ga zoë' Dios. Bönni' ni rlé'icznë' Dios Xuz.

⁴⁷ Le nactë rëpa' lbi'ili': Núti'tëz bönni' rejlë'ë neda' dë queë' yöl-la' na'bán gdu.

⁴⁸ Neda' naca' yöt xtil nabánigac tsaz bunách.

⁴⁹ Glahuë' xuz xtau'li' yöt xtil na' nazí' lei maná lu latj ca'z, len cati' bza'a dza quequë' glatië'.

⁵⁰ Neda' naca' yöt xtil ruhuó'tj r-ruj yehua' yubá, ati' núti'tëz bönni' gahuë' lei, cutu ca' gatië' bönni' na'.

⁵¹ Néda'cza' naca' yöt xtil na' nabánigac bunách, bötj bruj yehua' yubá, ati' chqui' núti'tëz bönni' gahuë' yöt xtil na', gbánteczë' bönni' na'. Yöt xtil na' runödza' neda' nac xpëla'a, le runödza' quië gata' yöl-la' na'bán quegac bunách yödzyú.

⁵² Ni'r gulachixi lza'quë' bönni' judío uná bë', ta'në':

—¿Naru' huactsa bönni' ni gunnë' queëru' xpëlë'ë gáguru' lei?

⁵³ Qui lë ni na' Jesús rë' lequë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili': Chqui' cu gáguli' xpëla'a neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, len chqui' cu gui'jli' xchöna', cutu ca' zoalen lbi'ili' yöl-la' na'bán.

⁵⁴ Núti'tëz nu gagu xpëla'a len gui'j xchöna', dë qui yöl-la' na'bán gdu, ati' neda' uspana' nu na' dza udx.

⁵⁵ Cni gac, le nac xpëla'a la' huagu gdu, ati' xchöna' nac tu le nac gdu quië nu gui'j lei.

56 Núti'těz bönni' gahuë' xpëla'a len gui'jè' xchöna', sóalenteczë' neda' bönni' na', ati' neda' sóalentecza' lë'.

57 Ca na' zoë' nabanë' Dios Xuz nasölë'ë neda', ati' neda' nabánida' Lë', lëzca' cni gbáninë' neda' núti'těz bönni' gahuë' neda'.

58 Lë ni yöt xtil bötj bruj yehua' yubá, len cutu nac ca yöt xtil na' nazí' lei maná, lë na' glahuë' xuz xtau'li', len cati' bza'a dza quequë', glatië'. Núti'těz bönni' gahuë' yöt xtil ni gbánteczë'.

59 Yugu' didza' ni bë'ë Jesús ga nac tu lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, ati' guc lë ni tsal ni' rusëdnë' bunách Capernaum.

Didza' tunn queëru' yöl-la' na'bán gdu

60 Cati' gulayönnë' didza' ni, gulanë' qui zian bönni' usëd queë' Jesús, ta'në':

—Banigtë didza' ni. ¿Nuzxa caz gac si' lu në'i lei?

61 Ráquibe'inë' Jesús ta'në' qui xtídzë'ë bönni' usëd queë', ati' gnabnë' lequë', rnë':

—¿Naru' run lbi'ili' zi' didza' ni?

62 ¿Nacxcz gac chqui' hualé'ili' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, huëpa' huöja' ga ni' zoa' zi'al?

63 Le nac queë' Dios Bö' La'y nac le runn queë'li' yöl-la' na'bán. Le nac bëla'z cutu ca' nu uzí' xbey. Yugu' didza' na' bë'lëna' lbi'ili' nacgac queë' Dios Bö' La'y len tunn quegac bunách yöl-la' na'bán.

64 Na'a, la'li' cutu réjlë'li'.

Gnë' cni Jesús le nözcznë' dza ni'të nup na' cuta'yejlë', lenca' nu na' udöd Lë' lu na'quë' bönni' ludöddë' Lë'.

65 Qui lë ni na' gnë':

—Qui lë ni na' chgudxcza' lbi'ili': “Cutu sáqui'në' të'ë neda' nitüë' bönni' chqui' cutu gu'ë lë' latj Dios Xuz.”

⁶⁶ Dza na' glac chop ládxi'quë' zian bönni' uséd queë' len cutur guladálenë' Lë'.

⁶⁷ Ni'r Jesús gnabnë' idxínnutë' bönni' uséd queë' na', rë' lequë':

—¿Naru' ubíga'tsali' ca' lbi'ili'?

⁶⁸ Bubi'ë didza' Pedro, rë' Lë':

—Xan, ¿nuzxa qui tseajtu'? Li' napu' didza' tunn queëtu' yöl-la' na'bán gdu.

⁶⁹ Netu' ni réjlë'tu' Li', len núnbë'tu' Li', nacu' Cristo na' nasölë'ë Dios, len nacu' ca' Zxi'në' Dios ban.

⁷⁰ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Gröcza' lbi'ili' chínnuli' ni, san tuë' bönni' ladj lbi'ili' dzag lë' tu' xöhui'.

⁷¹ Didza' ni bë'ë Jesús queë' Judas Iscariote, zxi'në' tu bönni' lë' Simón, le naquë' Judas bönni' na' udödë' Jesús lu na'quë' bönni' ludöddë' Lë', len nabáblenë' yechineajë' bönni' uséd queë' Jesús.

7

Cutu ta'yejlë'ë Jesús bönni' böchi'czë'

¹ Gdöd guc lë ni gdë' Jesús luyú Galilea. Cutu gu'nnë' tsijë' luyú Judea le të'nnë' bönni' judío uná bë' ni' ludöddë' Lë'.

² Dza ni' chzoa gdxin lni quequë' bönni' judío cati' tu'spanë' ca gulacu'ë zzan lbin lága'dau' xuz xtau'quë'.

³ Qui lë ni na' të' Jesús bönni' böchë'ë, ta'në':

—Bruj ni len gyeaj luyú Judea quië la'lé'inë' ca' yugu' yöl-la' huac runu' bönni' usëd quiu' nacu'ë ni'.

⁴ Chqui' rë'nnë' bönni' lunbë' lë' bunách, cutu runë' bagachi'z le runë'. Le runu' yugu' yöl-la' huac cni, blui' cuinu' laugac yúgu'të bunách.

⁵ Cni gulanë', le cu ta'yejlë'ë Jesús bönni' böchë'ë.

⁶ Ni'r Jesús rë' lequë':

—Cutu rdxini dza quia' ulu' lahua' laugac bunách, san dza queëli' tseajli' ni' chzoacz.

⁷ Cutu tu'zóa lbi'ili' tsla'l bunách yödzyú ni, san tu'zóa neda' tsla'l le runa' lna' lau quequë', rnia' nac xöhui' le tunë'.

⁸ Gul-tséaj lbi'ili' lni na'. Cutu tsija' na'a lni na' le cutu rdxini dza quia'.

⁹ Cati' chgudxë' lequë' lë ni, buga'në' ni' luyú Galilea.

Zijë' Jesús lni quegac bunách judío

¹⁰ Gdöd zjaquë' lni na' bönni' böchë'ë Jesús, ni'r zijë' ca' Lë', clëg yalj lulu, san bagachi'z zijë'.

¹¹ Ga na' rac lni na', guluguiljë' Jesús bönni' judío uná bë', ta'në':

—¿Gazx zoë' bönni' na'?

¹² Szxöni glui' didza' ca nac queë' Jesús bunách zian ni'. La'quë' ta'në':

—Naquë' dxi'a.

Yela'quë' ta'në':

—Cutu naquë' dxi'a le rzi' yé'inë' bunách.

¹³ Cutu bë'ë didza' yalj lulu ca nac queë' Jesús nitúë' bönni', le tadxi yugu' bönni' judío uná bë' bunách zian na'.

¹⁴ Cati' chbdxin gatsj lni na', blë'ë Jesús ra' gdau' len busëdnë' bunách nacuá' ni'.

15 Gulubannë' bönni' judío, ta'né':

—¿Nacxcz nac, raquë' szxöni bönni' ni len cutu ca' nazëdë' qui gdau'?

16 Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Le rusëdda' neda', clëg quia' na', san queë' Dios Xuz na' nasölë'ë neda'.

17 Chqui' rë'nnë' nu bönni' gunë' ca rë'nnë' Dios, huáquibe'inë' bönni' na' chqui' naqui queë' Dios le rusëdda' bunách o chqui' racz quia' ru'a didza'.

18 Nu bönni' ru'ë didza' racz queë', runë' cni quië lun lë' ba la'n bunách, san bönni' na' rë'nnë' lun bunách ba la'n nu nasöla' lë', bönni' ni ru'ë didza' gdutë li len cutu ca' rzi' yë'ë.

19 'Bennë' queëli' zxba queë' Dios Moisés, san nituli' cutu runli' ca rna bë' zxba na'. ¿Bizx quië rzu rbö'li' gdödili' neda'?

20 Gulubí'i didza' bunách zian na', të Lë':

—Tu' xöhui' dzag li'. ¿Nuzxa caz rzu rbö' gdödi li'?

21 Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Tu yöl-la' huac bena', ati' rubánili' yúgu'tëli'.

22 Le nactë bennë' queëli' Moisés lë na' nac bë' narugu lu xpëla'li'. Clëg Moisészcz bennë' queëli' lë na', san gzxi'ë lei lu na'quë' xuz xtau'huë'. Na'a, zal-la' nac dza la'y, rchúguli' lu xpëla'chi' bi'i bönni'dau' lë na' nac bë' náquicbi' queë' Dios.

23 Chqui' ta'zi'bi' lu xpëla'chi' lë na' nac bë' cati' nac dza la'y, cui quítsjli' zxba queë' Moisés, ¿naru' rléytsali' neda' le buna'-në' bönni', böaquë' dxí'adau' cati' nac dza la'y?

24 Cutu ral-la' cuequi xbeyzli' ca', san gul-bequi xbey ca rajlöz le nac gdutë li.

Rgúxjö'ë Jesús ga narujë'

25 Ni'r glu'ë didza' la'quë' bönni' nacu'ë Jerusalén, ta'né':

—¿Naru' clëg bönni' ni nu na' tu'guiljè' bönni' judío uná bē' quië ludöddē' Lē'?

26 Gul-yutsca', yalj lulu ru'ë didza' len cutu bi tē' Lē'. ¿Naru' táquibe'inē' bönni' ta'ná bé'inē' rē'u, le nactē bönni' ni naquë' Cristo, Nu na' ral-la' gna be'i rē'u?

27 Bönni' ni, nōziczru' gazx bönni' Lē'. Cati' guidē' Cristo, nutu nu gnōzi gazx bönni' Lē'.

28 Ni' zoë' Jesús rusēdnē' bunách nchil gdau', len cati' byönnē' didza' ni, ni'r bē'ë zidzj didza', rnē':

—¿Naru' núnbē'tsali' neda' len nōzitsali' gazx bönni' neda'? Bida' ni, clëg racz quia', san Dioscz nasölē'ë neda', ati' Lē', cutu núnbē'li'-nē' lbi'ili'.

29 Neda' núnbē'a-nē', le za'a queë' Lē' ati' Lēcžē' nasölē'ë neda'.

30 Ni'r glunē' bayúdx la'zönē' Lē', san nutu nu gzxön Lē', le cutu rdxini dza queë' tsu'ë lu na'quë'.

31 Gulayejlē' Lē' zian bunách ni', ta'ná:

—Cati' guidē' Cristo, ¿naru' gunē' zianr yöl-la' huac ca le runē' bönni' ni?

Ta'sölē'ë bönni' gdau' nup la'zön Jesús

32 Gulayönnē' bönni' gdau' fariseo yugu' didza' ni tui' bunách ca nac queë' Jesús, ati' gulasölē'ë ni'a na'quë' tsajxönquë' Jesús yugu' bxuz uná bē' len yugu' bönni' gdau' fariseo na'.

33 Ni'r Jesús gnē':

—Yetú chi'z sóalena' lbi'ili' ati' ni'r huöja' ga zoë' Xuza' nasölē'ë neda'.

34 Uguiljli' neda' san cutu udzölili' neda'. Ga ni' tsajsóa' neda' cutu gac guidli' lbi'ili'.

35 Ni'r tē' lza'quë' bönni' judío, ta'né':

—¿Gazx tseajtsë' bönni' ni, ga ni' cutu udzölriru'-në'? ¿Naru' huayeajtsë' ga nacu'ë bönni' judío náslasquë' gdutë yödzlyú len usëdnë' yugu' bönni' gza'a ni'?

³⁶ ¿Bizxa rë'ni gna didza' na' bë'ë: “Uguiljli' neda' san cutu udzölili' neda'”, lenca': “Ga ni' tsajsóa' neda' cutu gac guidli' lbi'ili'?”

Nis yegu runn queëru' yöl-la' na'bán

³⁷ Cati' ni' nac dza udx qui lni na', dza na' nac blau, gyasë' gzuinë' Jesús len bë'ë zidzj didza', rnë':

—Chqui' zoë' bönni' rbidx icj ládxi'dau'huë', ral-la' guidë' ga zoa' bönni' na' len gui'jë'.

³⁸ Nu bönni' rejle'ë neda', gac queë' ca na' nayúj lu guich la'y, rna: “Lu icj ládxi'dau'huë' bönni' na' glen le nac ca nis yegu”, lë na' luzí' xbey bunách, gata' quequë' yöl-la' na'bán.

³⁹ Didza' ni bë'ë Jesús ca nac queë' Dios Bö' La'y, Nu ral-la' dusoalen bönni' na' la'yejlë'ë Jesús. Cni gnë' Jesús le cutu rdxíninë' Dios Bö' La'y, le cutu ruhuëpnë' Jesús ga gáctërë' blau.

Ta'rúj chopl bunách

⁴⁰ Cati' gulayöni didza' ni, gulaná la'gac bunách zian na', ta'ná:

—Le nactë naquë' bönni' ni bönni' na' ru'ë didza' uláz queë' Dios, bönni' na' gzxi' lu në'ë Dios gsölë'ë queëru'.

⁴¹ Ta'në' yela'quë':

—Naquë' Cristo bönni' ni.

Ta'ná la'gac bunách:

—¿Naru' Galilea grujtsë' Cristo?

42 Nayúj lu guich la'y le rna: “Cristo galjè' ladj zxi'n xsoè' David len gaquè' ca' bönni' Belén le guc ladjè' David na'.”

43 Cni guc, gularúj chopl bunách na' ni'a queë' Jesús.

44 Tè'nnè' la'què' la'zönè' Jesús san nutu nu bi ben queë'.

Cutu ta'yejlè'ë Jesús bönni' uná bè'

45 Ni'r guludxinè' ni'a na'què' yugu' bxuz uná bè' len yugu' bönni' gdau' fariseo ga na' nacu'ë bönni' gdau' na', ati' lequè' glè' ni'a na'què' na', ta'nè':

—¿Bizx quië cutu zuchè'li'-nè'?

46 Gulubi'ë didza' ni'a na'què', ta'nè':

—Nutu nu bönni' ru'ë didza' ca ru'ë didza' bönni' ni.

47 Ni'r gulubi'ë didza' bönni' gdau' fariseo na', ta'nè':

—¿Naru' bë'tsali' latj gzxi' yé'inè' ca' lbi'ili'?

48 ¿Naru' gyéjlè'tsè' Lè' nu bönni' uná bè' o nu bönni' gdau' fariseo?

49 Bönni' ni cutaquè' zxba queë' Dios, dö' dxi-aquè'.

50 Zoè' ca' ni' Nicodemo, bönni' na' bdxinè' ga zoè' Jesús chdzö'l, le naquè' ca' bönni' gdau' fariseo, ati' rè' lequè':

51 —¿Naru' rusyúdxtsaru' bönni' lu zxba queëru' chqui' cutu yöniru' lè' zi'al quië gnöziru' bi benè'?

52 Ni'r gulubi'ë didza' yezíca'rè' na', tè' lè':

—¿Nactusu' ca' li' bönni' Galilea? Blab le nayúj lu guich la'y ati' uyú' gatga bruj luyú Galilea nitué' bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios.

53 Ni'r qui queëquè' yhuöjquè' lidxquè'.

8

¹ Gyijë' Jesús ga nac lu Gui'a Ga Rö'gac Yag Olivo.

Ngul naguitsjnu zxba qui yöl-la' nutság na'

² Cati' za' rení' budxinë' Jesús ra' gdau', ati' guladxín ga zoë' yúgu'të bunách. Grö'ë ni' Jesús, rusëdnë' lequë'.

³ Ni'r duchë'quë'-nu ga zoë' Jesús ngul, bönni' gdau' tu'sëdi len yugu' bönni' gdau' fariseo, guladzölnë'-nu ni' rguitsjnu zxba qui yöl-la' nutság na'. Guluschinë'-nu laugac bunách na' tu'zë naggac Jesús,

⁴ ati' të' Lë':

—Bönni' Usëdi, ngul ni gzxöntu'-nu ni' runnu dul-la' rguitsjnu zxba qui yöl-la' nutság na'.

⁵ Lu zxba queë' Moisés, gna bé'inë' netu' uládxí'tu'-nu guiöj ngul runnu cni, gatnu. ¿Nazxga Li', nacx rnau'?

⁶ Cni gulanë' quië la'zí' bë'ë Jesús quië la'záqui'në' luquíë' Lë'. Ni'r byechuë' Jesús, ruyúë' lyu len ruzujë' lyu na' len xbönni' në'ë.

⁷ Cati' gulanábtsquinë' Lë', ni'r buzuinë' Jesús len rë' lequë':

—Nul-li' cununli' dul-la' su lauli' uládxí'li'-nu guiöj.

⁸ Leyúbl byechuë' Jesús, ruyúë' lyu len bguel-lë'ë ruzujë' leyúbl lyu na'.

⁹ Cati' gulayönnë' didza' ni, guluxös lequë' ládxí'dau'quë', ati' gularujë' tu tuë', gulazú lauquë' bönni' gulr ga bdxintë bönni' cuidi'. Naga'në' ni' Jesús, dzagnu Lë' ngul na' zoanu gatsj lahui'l nup na' tu'zë naggac Lë'.

10 Ni'r buzuinë' leyúbl Jesús, len nutu nu blé'inè' nu ruquí lënu, san tuznu ngul na', ati' rë'-nu:

—Ngul, ¿gazx nacuá' nup na' guluquí li'? ¿Naru' cutu zoa nu bönni' rchuguè' quiu'?

11 Lënu rnanu:

—Nutu nucz, Xan.

Ni'r Jesús rë'-nu:

—Lëzca' neda', cutu rchuga' quiu'. Böaj lidxu', len cutur gunu' dul-la'.

Naquè' Jesús yení' quegac bunách yödzyú

12 Leyúbl bé'lenè' lequè' didza' Jesús, rnè':

—Neda' naca' yení' quegac bunách yödzyú. Nu bönni' zá'lenè' neda', cutu të' ga chul xöhui' san soalen bönni' na' yení' uluí'i lè' nac gata' yöl-la' na'bán gdu queè'.

13 Ni'r të' Lë' bönni' gdau' fariseo, ta'nè':

—Li' runu' lna' lau qui la' cuinzu'. Cutu nac lsaca' le runu' lna' lau. Daduz nac.

14 Bubi'è' didza' Jesús, rë' lequè':

—Zal-la' runa' lna' lau qui la' cuinza', gdutè li nac le runa' lna' lau, le nözda' ga bruja' len ga tsija', san lbi'ili' cutu nözili' gazx za'a len clëg gazx tsija'.

15 Lbi'ili' rbequi xbeyli' ca le tac yödzyú ni, san neda', racz quia' nutu nu bönni' cutu rbequi xbeyda' lè'.

16 La'naru' cuequi xbeyda', ca nacz cuequi xbeyda', le clëg neda'z cuequi xbeyda', san gunè' neda' tsaxxön Xuza' nasölè'è' neda'.

17 Lëzca' cni lu zxba queè' Moisés nayúj lu guich le rna: “Le tunè' lna' lau chopè' bönni', gdutè li nac.”

18 Neda' runa' lna' lau qui la' cuinza', ati' Xuza' nasölè'è' neda', runè' ca' lna' lau quia'.

19 Ni'r gulanabnë' Lë' bönni' gdau' fariseo na', ta'në':

—¿Gazx zoatsë' Xuzu'?

Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Cutu núnbë'li' neda', len cutu núnbë'li'-në' Xuza'. La'naru' núnbë'li' neda', lëzca' Xuza' gúnbë'li'-në'.

20 Yugu' didza' ni bë'ë Jesús cati' ni' zoë' rusëdnë' bunách nchil gdau', ga na' nacua' gui'n gap ta'gu'ë gun qui gdau', san nutu nu gzxön Lë', le cutu rdxini dza queë' tsu'ë lu na'quë'.

Rnë' Jesús: “Ga tsija' neda', cutu gac guidli”

21 Leyúbl rë' lequë' Jesús, rnë':

—Uzá'a yödzlyú ni, ati' uguilji' nu uslá lbi'ili', san ugá'n dul-la' nabága'li', gatli'. Ga tsija' neda', cutu gac guidli'.

22 Ni'r glu'ë didza' bönni' judío uná bë', ta'në':

—¿Naru' gdödi cuinë'? Rnë': “Ga tsija' neda', lbi'ili' cutu gac guidli'.”

23 Jesús rë' lequë':

—Lbi'ili' nacli' qui luyú dë dxi'l ni, san neda' za'a yehua' yubá xtsa'. Lbi'ili' nacli' bunách yödzlyú ni, san neda' cutu naca' bönni' yödzlyú ni.

24 Qui lë ni na' gudxa' lbi'ili': “Ugá'n dul-la' nabága'li', gatli'.” Chqui' cutu tséjlë'li' naccza' Nu uslá, ugá'n dul-la' nabága'li', gatli'.

25 Ni'r gulanabnë' Lë', ta'në':

—¿Nuzxa caz nacu'?

Jesús rë' lequë':

—Naca' la' leyz ca na' chgudxa' lbi'ili' dza ni'të.

26 Zian le ral-la' gyëpa' lbi'ili' len cuequi xbeyda' le nac queëli'. Didza' gdutë li ru'ë Xuza' nasölë'ë

neda', ati' didza' byönda' ru'ë Lë', ruí'lëna' bunách yödzyú ni didza'.

²⁷ Cutu gulayéjni'në' ruí'lëné' lequë' didza' ca nac queë' Dios Xuz.

²⁸ Qui lë ni na' Jesús rë' lequë':

—Cati' gdxin dza uchisli' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, gdödili' neda', ni'r gáquibe'ili' naccza' Nu ruslá, len cutu bi runa' racz quia', san ca na' bului'inë' neda' Xuza', ca' ru'a didza'.

²⁹ Zóalënë' neda' Xuza' nasölë'ë neda'. Cutu nuca'në' neda' tuza' Xuza', le rúnteczza' le rdzag ladxë'ë Lë'.

³⁰ Cati' bë'ë didza' ni Jesús, gulayejlë'ë Lë' bönni' zian.

Nup nacgac zxi'në' Dios, len nup nadzungac lu na' dul-la'

³¹ Ni'r Jesús gudxë' bönni' judío na' ta'yejlë'ë Lë', rnë':

—Chqui' gúnteczli' ca rna xtidza'a, gacli' gdu bönni' uséd quia'.

³² Gúnbë'li' le nac gdutë li ati' usán lbi'ili' le nac gdutë li na'.

³³ Gulubi'ë didza', të' Lë':

—Zxi'n xsoë' Abraham nactu', len nutu nu ben netu' bönni' nadá'ugac. ¿Ati' rnatsu': “Usán lbi'ili'”?

³⁴ Jesús rë' lequë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili': Yúgu'të nup tun dul-la', nadzungac lu na' dul-la'.

³⁵ Cutu uga'ntecz lidxë' xan yu'u nu nac bönni' nada'u, san nu nac zxi'në' xan yu'u na' ruga'ntecz lidx nu na' nac xan yu'u.

³⁶ Cni nac, chqui' usán lbi'ili' Nu na' nac Zxi'në' Dios, le nactë ulali'.

³⁷ Nözda' nacli' zxi'n xsoë' Abraham, san rzu rbö'li' gdödili' neda', le cunazí' lu na'li' xtidza'a.

³⁸ Neda' ru'a didza' ca nac le blé'ida' ga na' zoë' Xuza', san lbi'ili' runli' le byönili' ga zoa xuzczli'.

³⁹ Gulubi'ë didza', të' Lë':

—Abraham naquë' xuztu'.

Ni'r Jesús rë' lequë':

—La'naru' nacli' gdu zxi'n xsoë' Abraham, gunli' ca na' benë' Abraham.

⁴⁰ Na'a, rzu rbö'li' gdödili' neda', zal-la' ruí'lena' lbi'ili' didza' gdutë li, didza' na' byönda' bë'ë Dios. Cutu benë' cni Abraham.

⁴¹ Lbi'ili' runli' ca run xuzczli'.

Ni'r të' Lë':

—Netu' cutu ca' nactu' bi'i lagu. Tuzë' Dios naquë' Xuztu'.

⁴² Ni'r Jesús rë' lequë':

—La'naru' naquë' Dios gdu Xuzli', huadxi'ili' neda', le bruja' neda' ga zoë' Dios, bida' luyú ni, len clëg racz quia' bida', san Dioscz bsölë'ë neda'.

⁴³ ¿Bizx quië cutu gac tséjni'li' didza' ru'a? Nac le curë'nili' uzë nagli' xtidza'a.

⁴⁴ Xuzczli' nac tu' xöhui'. Náquili' qui tu' xöhui' len rë'nili' gunli' le rzë ladxi' xuzli' na'. Dza ni'të nac gdödi bunách tu' xöhui' len cutu nazi' lu në'i le nac gdutë li, le cutu ca' rui' didza' gdutë li. Cati' rzi' yë' tu' xöhui', ca naccz rui' didza', le nac nu rzi' yë', len nac ca xuzgaccz nup ta'zí' yë'.

⁴⁵ Le ru'a neda' didza' gdutë li cutu réjlä'li' neda'.

⁴⁶ ¿Núzxal-li' gac uspága'li' neda' dul-la'? Chqui' ru'a didza' gdutë li, ¿bizx quië cutu réjlä'li' neda'?

47 Nu nac queë' Dios, ruzë nag xtidzë'ë Dios, san lbi'ili', le cunacli' queë' Dios, cutu ruzë nagli' xtidzë'ë.

Cristo zoaczë' zí'atël ca Abraham

48 Ni'r gulubi'ë didza' bönni' judío, të' Jesús:

—Catëz gnatu' cati' gnatu' nacu' bönni' Samaria, ati' dzag Li' tu' xöhui'.

49 Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Cutu dzag neda' tu' xöhui'. Neda' runa' Xuza' ba la'n, ati' lbi'ili' ruzoali' neda' tsala'.

50 Cutu runa' zxön cuina'. Zoa Nu run zxön neda', ati' Lë' rbequi xbeynë' rë'u.

51 Le nactë rëpa' lbi'ili': Nu bönni' si' lu në'ë xtidza'a, cutu ca' gatië' bönni' na'.

52 Ni'r të' Lë' bönni' judío na', ta'në':

—Na'a ráquibe'itu' dzag Li' tu' xöhui'. Abraham gutië', ati' glatië' ca' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, san Li' rnau': “Nu bönni' si' lu në'ë xtidza'a, cutu ca' gatië' bönni' na'.”

53 ¿Naru' náctërtsu' Li' blau ca xuzru' Abraham? Gutie' lë' ati' glatië' ca' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios. ¿Núxatër run cuinu'?

54 Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Chqui' neda' guna' zxön cuina', yöl-la' zxön na' cutu bi gac. Xuza' runë' neda' zxön, ati' lbi'ili' rnali' naquë' Dios queëli'.

55 Lbi'ili' cutu núnbë'li'-në' Dios Xuz, san neda' núnbë'a-në'. La'naru' gnia': Cutu núnbë'a-në', gaca' nu rzi' yë' ca na' nacli' lbi'ili', rzi' yë'li'. Na'a, le nactë núnbë'a-në' len nazi' lu na'a xtidzë'ë.

56 Xuzli' Abraham budzijnë' le ral-la' glé'inë' dza soa' yödzlyú ni, len zal-la' gutië' dza ni'të, blé'inë' lei, len budzítjsquinë'.

57 Ni'r të' Jesús bönni' judío na', ta'ně':

—Cutu yui'nu' chián iz. ¿Naru' blé'itsanu' Abraham?

58 Jesús rě' lequě':

—Le nactě rěpa' lbi'ili': Zí'atěl ca soě' Abraham, neda' zoacza'.

59 Ni'r gulaguel-lě'ě guiöj luladxě' Jesús, san Lě' bunnittě cuině', burujě' lö'a gdau' na'. Gdödě' gatsj lahui'l ga na' nacu'ě, zhuöjě'.

9

Ruúně' Jesús bönni' guljě' nachultě lahuě'

1 Cati' gdödě' Jesús tu latj, blé'ině' ni' bönni' guljě' nachultě lahuě'.

2 Gulanabně' Jesús bönni' usěd queě', ta'ně':

—Bönni' Usědi, ¿nuzxa ben dul-la'? ¿Naru' bönni' ni o xuz xně'ě le guljě' nachultě lahuě'?

3 Bubi'ě didza' Jesús, rě' lequě':

—Cutu nac le beně' dul-la' bönni' ni, len clěg le gluně' dul-la' xuz xně'ě, san nac quiě gla' lahui yöl-la' huac queě' Dios ni'a queě' bönni' ni.

4 Run bayúdx gunru' xchině' Xuza' nasölě'ě neda', tsal ni nac ca lahui' dza. Huadxín dza gac chul qui yöl-la' gut, cati' nutu nu gac gun dxin.

5 Tsal ni zoa' yödzyú ni, naca' yení' quegac bunách yödzyú.

6 Cati' budx bě'ě didza' ni Jesús, gru'ně' zxöna' lyu, ati' beně' gúna'dau' len zxöna' na', len bugu'ě guna' na' yöj lahuě' bönni' na' nachúl lahuě'.

7 Ni'r rě' lě':

—Gyeaj yajtíb lau' lu biaj nis nazí' lei Siloé. Siloé nac tu didza' hebreo le rna: “Nasöla”.

Ni'r gyijë' ni' bönni' na' nachúl lahuë', yajtíb lahuë'. Cati' buzë'ë ni' chrlé'inë'.

⁸ Ni'r gulubani bunách dzag yu'u queë' len nup ni' gulale'i lë' zí'atël cati' ni' nachúl lahuë', ta'ná:

—¿Naru' clëg bönni' ni bönni' na' rbö'ë r nabë' nu bi gnödzej queë'?

⁹ La'quë' ta'në':

—Lë' na'.

Yela'quë' ta'në':

—Cutu ca', san ca rna' lahuë' bönni' na', rna' lahuë' ca' bönni' ni.

Lë' rnë':

—Neda' na'.

¹⁰ Ni'r gulanabnë' lë', ta'në':

—¿Nacxcz guc, gyalj yøj lau'?

¹¹ Bubi'ë didza', rë' lequë':

—Bönni' na' lë' Jesús benë' gúna'dau' ati' gdëbë' yøj lahua' gúna'dau' na', len gudxë' neda': “Gyeaj ra' biaj nis nazí' lei Siloé, yajtíb lau'.” Gyija' ni', yajtíb lahua', ati' gyaljtë yøj lahua'.

¹² Ni'r gulanabnë' lë', ta'në':

—¿Gazx zoë' bönni' na'?

Lë' rë' lequë':

—Cutu nözda'.

Bönni' gdau' ta'nabi yudxnë' bönni' na' gyalj yøj lahuë'

¹³ Ni'r gulachë'ë bönni' na' zi'al nachúl lahuë', guluschinë' lë' lauquë' bönni' gdau' fariseo.

¹⁴ Le nac dza la'y quequë' cati' benë' Jesús gúna'dau' na', len bsaljë' yøj lahuë' bönni' na' zi'al nachúl lahuë',

¹⁵ qui lë ni na' gulanabnë' lë' leyúbl bönni' gdau' fariseo na' naxx guc gyalj yøj lahuë'. Lë' gudxë' lequë':

—Budxíë' gúna'dau' yøj lahua', ati' yajtiba' lei len rlé'ida'.

¹⁶ Ni'r glu'ë didza' la'quë' bönni' gdau' fariseo na', ta'në':

—Cutu naquë' queë' Dios bönni' na', le curún chi'ë dza la'y.

Yela'quë' ta'në':

—¿Naru' huactsa bönni' dul-la' gunë' yugu' yöl-la' huac runë' bönni' na'?

Cni guc, gularujë' chopl.

¹⁷ Leyúbl gulanabnë' bönni' na' zi'al nachúl lahuë', ta'në':

—¿Bizxa rnau' li' queë' bönni' na', bsaljë' yøj lau'?

Lë' rnë':

—Naquë' bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios.

¹⁸ Cutu gulayejlë'ë bönni' judío uná bë' na' guljë' nachultë lahuë' bönni' na', len gyalj yøj lahuë', cati' gululidzrë' xuz xnë'ë bönni' na' gyalj yøj lahuë',

¹⁹ len gulanabnë' lequë', ta'në':

—¿Naru' naquë' zxi'nli' bönni' ni, rnali' guljë' nachultë lahuë'? ¿Nacxcz nac rlé'inë' na'a?

²⁰ Gulubi'ë didza' xuz xnë'ë na', të' lequë':

—Nózitu' naquë' zxi'ntu' bönni' ni, len guljë' nachultë lahuë',

²¹ san naxx guc, rlé'inë' na'a, cutu nózitu', len nuzxa na' bsalj yøj lahuë', cutu nózitu'. Gul-náb-në' lë', le chnaquë' bönni' chnac. Lëczë' quíxjö'ë.

²² Cni gulanë' xuz xnë'ë bönni' na' zi'al nachúl lahuë', le tádxinë' yugu' bönni' judío uná bë', le

chglun xtídza'quë' bönni' judío na' chqui' nu bönni' si' lu në'ë naquë' Cristo Jesús, tsaz lubijë' bönni' na' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sédë' queë' Dios bönni' judío.

²³ Qui lë ni na' gulanë' xuz xnë'ë: “Gul-náb-në' lë', le chnaquë' bönni' chnac.”

²⁴ Ni'r gululidzë' leyúbl bönni' na' zi'al nachúl lahuë' bönni' judío uná bë', ati' të' lë':

—Ni'a queë' Xanru' Dios gdixjö' le nacz. Netu' ráquibé'itu' naquë' bönni' dul-la' bönni' na'.

²⁵ Ni'r bubi'ë didza', rnë':

—Chqui' naquë' bönni' dul-la' cutu nözda'. Tu le nözda'. Zi'al nachúl lahua', ati' na'a rlé'ida'.

²⁶ Gulanabnë' lë' leyúbl, ta'në':

—¿Bizxa benë' quiu'? ¿Nacx benë' bsaljë' yöj lau'?

²⁷ Bubi'ë didza', rë' lequë':

—Chgudxcza' lbi'ili', san cutu gú'nili' si' lu na'li' xtídza'a. ¿Bizx quië na' ré'nili' yönili' leyúbl? ¿Naru' ré'nili' ta'li' ca' Lë'?

²⁸ Ni'r gululíd z'ë lë', ta'në':

—Li' da'u Lë', san netu' da'tu' Moisés.

²⁹ Netu' nözitu' bé'lenë' Moisés didza' Dios, san ca nac queë' bönni' ni, cutu nözitu' nuzxa caz bsöla' Lë'.

³⁰ Ni'r bubi'ë didza' bönni' na', rë' lequë':

—Lë ni run ga rubanda'. Lbi'ili' cutu nözili' nuzxa bsöla' bönni' ni, ati' Lë' bsaljë' yöj lahua'.

³¹ Nöziru' cutu ryönnë' yugu' bönni' dul-la' Dios, san chqui' rej ladxë'ë Dios bönni' len runë' ca rë'nnë' Lë', bönni' ni, Dios ryönnë' lë'.

³² Dza ni'të cutu ryön nu gna chqui' nu bönni' bsaljë' yöj lahuë' bönni' guljë' nachultë lahuë'.

³³ La'naru' cunaquë' queë' Dios bönni' ni, cutu bi gac gunë'.

34 Ni'r gulubi'ë didza', të' lë':
 —Ca gulju' nac bë' nabagu'u dul-la'. ¿Ati' li' ruséditsanu' netu'?
 Ni'r gulubijè' lë' ni'l.

Nup nacgac chul nit

35 Byönnè' Jesús ca glunè' bönni' judío uná bë', gulubijè' bönni' na' zi'al nachúl lahuë'. Cati' budzaguë' lë', gudxë' lë':

—¿I réjlè'u Zxi'nè' Dios?

36 Bubi'ë didza' lë', rë' Jesús:

—¿Nuzxa na', Xan, quië tséjlè'a Lë'?

37 Jesús rë' lë':

—Chblé'inu' Lë', ati' neda' ni ruí'lena' li' didza', naca' Zxi'nè' Dios.

38 Ni'r bönni' na', gyalj yøj lahuë', gyij ladxë'ë Jesús, len rë' Lë':

—Xan, réjlè'a Li'.

39 Jesús rnè':

—Quië cuequi xbeyda' bunách bida' yödzlyú ni, quië lule'i nup nachúl nanitgac, len lac ca nu nachúl lahui nup taqui ta'le'i.

40 Cati' gulayönnè' didza' ni bönni' gdau' fariseo na' nacuá'lenè' Jesús, ni'r të' Lë':

—¿Naru' nachúl naníttsatu'?

41 Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—La'naru' nachúlz yøj lauli', cutu gbága'li' dul-la'. Na'a rnali': “Rlé'itu'.” Qui lë' ni na' nabága'li' dul-la'.

10

Runè' lsaqui' Jesús qui li'aj quecba' bö'cu' zxila'

¹ Gnè' ca' Jesús:

—Le nactë rëpa' lbi'ili': Nu bönni' curyazië' zaca' ga nu ryaz li'aj quecba' bö'cu' zxila', san tsazië' zaca' ga yubl, bönni' ni naquë' gban len rbanczë'.

² Nu bönni' ryazië' zaca' ga nu ryaz naquë' bönni' run chí'igacczë'-ba' bö'cu' zxila' na'.

³ Quië tsazië' bönni' ni, rsalj nu zoa run chi'i ga nu ryaz, ati' ta'yöniba' chí'ë bö'cu' zxila' na' len tu'únbë'ba'-në'. Lë' rulidzë'-ba' qui queëba' ca lëcba' len rubijë'-ba' yugu' bö'cu' zxila' na'.

⁴ Cati' chnubijë'-ba' yúgu'tëba' bö'cu' zxila' náquicba' queë', rajnörë' laucba', ati' bö'cu' zxila' na' rajnaucba' lë', le tu'únbë'ba' chí'ë.

⁵ Bönni' yubl cutu tsajnaucba' lë', san luzxúndjiba' lë', le cutu núnbë'cba' chí'iquë' bönni' yubl.

⁶ Le run lsaqui' ni gudxë' lequë' Jesús, san cutu gulayéjni'në' lë' na' rë' lequë'.

Naquë' Jesús ca bönni' run chí'ë-ba' bö'cu' zxila'

⁷ Ni'r rë' lequë' leyúbl Jesús, rnë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili': Neda' naca' ca tu ga ta'yazba' bö'cu' zxila'.

⁸ Chgualälë'ë zian bönni' gulanë' nacquë' Cristo, san yúgu'të bönni' na' guladxinë' zi'al ca neda', nacquë' gban len ta'banczë', ati' cutu guluzé nagcba' lequë' bö'cu' zxila' na'.

⁹ Neda' naca' ca tu ga nu ryaz. Núti'tëz bönni' tsázlenë' neda', ulë' bönni' na', len gaquë' ca tuba' bö'cu' zxila' ryazba' len rurujba', len rdzöliba' le ráguba'.

¹⁰ 'Za'zë' gban quië cuanë'-ba' len gdöddë'-ba' len usnitië'-ba'. Neda' bida' quië gata' yöl-la'

na'bán gdu quegac bunách nacgac ca bö'cu' zxila' quia', len gata' gdu quequë' yöl-la' na'bán gdu na'.

11 Neda' run chí'igaca' bunách quia' ca runë' bönni', lu yöl-la' dxi'i ladxi' queë' run chi'ë-ba' bö'cu' zxila'. Bönni' cni run chi'ë-ba' bö'cu' zxila' zoaczë' udödë' yöl-la' na'bán queë' ni'a quecba' bö'cu' zxila' queë'.

12 Bönni' nazxjë' run chi'ë-ba' bö'cu' zxila', cati' rlé'inë' za'ba' bö'cu' zuga' snia', ruca'në'-ba' bö'cu' zxila' na', len ruzxundjë', ati' ráguya'aba' yugu' bö'cu' zxila' na' bö'cu' zuga' snia' na' len ruslasba' lecba'. Cni runë' bönni' na' run chi'ë-ba' bö'cu' zxila' le cunaquë' gdu nu run chi'i-ba' bö'cu' zxila', ati' cutu náquicba' queëczë' bö'cu' zxila' na'.

13 Ruzxundjë' bönni' nazxjë' na' le run chi'ë-ba' bö'cu' zxila' na' quië si'zë' dumí len cutu rui' ladxë'ë-ba' bö'cu' zxila' na'.

14-15 'Neda' naca' bönni', lu yöl-la' dxi'i ladxi' quia' run chí'igaca'-ba' bö'cu' zxila'. Ca na' nunbë'ë neda' Xuza', ati' neda' núnbë'a-në' Xuza', lëzca' cni núnbë'gaca' bunách quia' nacgac ca bö'cu' zxila' quia', len rudöda' yöl-la' na'bán quia' ni'a quecba' bö'cu' zxila' na', ati' bö'cu' zxila' na' náquicba' quia' núnbë'cba' neda'.

16 Lëzca' nacua'ba' quia' yelá'gacrba' bö'cu' zxila' cunababcba' ni. Lëzca' lecba' ral-la' tsajxí'gaca'-ba'. Lecba' luzé nagcba' chi'a, len lacba' tuz len yezíca'rba' bö'cu' zxila' quia', ati' néda'cza' gun chí'igaca'-ba'.

17 'Qui lë ni na' nadxi'inë' neda' Xuza', le rudöda' yöl-la' na'bán quia', gu'a latj nu gdödi neda', ati' uzi'a lei leyúbl, ubana' lu yöl-la' gut.

18 Nutu nu bönni' sáqui'në' gdöddë' neda' san

néda'cza' rudöda' yöl-la' na'bán quia', gatia'. Dë lu na'a udöda' lei, len dë lu na'a uzi'a lei leyúbl. Cni nac le gna bé'inë' neda' Xuza'.

¹⁹ Cati' gulayönnë' didza' ni bönni' judío, leyúbl gularujë' chopt ca táquinë' queë'.

²⁰ Zianë' ta'në':

—Yu'u Lë' bö' xöhui', len nachixi icjë'. ¿Bizx quië ruzë nagli' Lë'?

²¹ Yela'quë' ta'në':

—Cutu ca' ru'ë cni didza' bönni' yu'u lë' bö' xöhui'. ¿Naru' huactsa bö' xöhui' usálj yöj lauquë' bönni' nachúl lauquë'?

Tu'zóë' Jesús tsla'l bönni' judío uná bë'

²² Rac beo' ziaq len nac dza na' tunë' lni yödz Jerusalén, tu'spanë' ca gulagu'ë lu në'ë Dios gdau' quequë'.

²³ Rdë' Jesús ra' gdau' ga nac nchil qui, nazí' lei Nchil Queë' Salomón.

²⁴ Gulagu'ë Jesús li'aj bönni' judío uná bë' len të' Lë':

—¿Batxcz usanu' runu' ga rö'tu' baguí'i? Chqui' nacu' li' Cristo, ca nacz gdíxjöi' netu'.

²⁵ Jesús rë' lequë':

—Chgudxcza' lbi'ili', san cutu réjlë'li' neda'. Nacgac bë' nu naca' yugu' dxin runa' le dë lu na'a uláz queë' Xuza'.

²⁶ Lbi'ili' cutu réjlë'li' neda', le cutu nabáblenli' nup nacgac bö'cu' zxila' quia', ca na' chgudxcza' lbi'ili'.

²⁷ Ta'yöniba' chi'a bö'cu' zxila' quia', len tu'únbë'ba' neda', ati' neda' núnbë'gaca'-ba', ati' rdjáclenba' neda'.

28 Neda' runödza' quecba' yöl-la' na'bán gdu, ati' cutu ca' la'nitba', ati' nutu nu saqui' ubíj lecba' lu na'a neda'.

29 Bennë' quia' lecba' Xuza' Dios, ati' Lë' náptërë' yöl-la' huac ca yúgu'të bunách, ati' nutu nu saqui' ubíj lecba' lu në'ë Xuza'.

30 Neda' len Dios Xuz, tuz nactu'.

31 Leyúbl guluguel-lë'ë guiøj luladxë' Jesús bönni' judío uná bë' na'.

32 Jesús rë' lequë':

—Zian le nac dxi'a bena' lauli' le dë lu na'a uláz queë' Xuza'. ¿Ni'a qui bizxal dxin dxi'a ni uládxil'i' neda' guiøj?

33 Gulubi'ë didza' bönni' judío uná bë' na', të' Lë':

—Ni'a qui dxin dxi'a cutu uládxitu' li' guiøj, san le curnéu' dxi'a queë' Dios, le nacu' li' bunáchz, len run cuinu' Dios.

34 Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—¿Naru' cu nayúj lu guich lu zxba queëli' ca gnë' Dios, rna: “Neda' rnia': Nacli' yugu' dios”?

35 Nőziczru' tsaz nayújcz le nayúj lu guich la'y. Lu guich la'y na' rui' laquë' dios, bönni' ni' bë'lenë' lequë' didza' Dios.

36 Dios bubijë' neda' quizi queë' len bsölë'ë neda' yödzyú ni. ¿Naru' rnátsali' quia': “Li' cutu rneu' dxi'a queë' Dios”, le gnia': Zxi'në' Dios naca'?

37 Chqui' cutu runa' dxin budödë' lu na'a Xuza' Dios, cutu ral-la' tséjlë'li' neda'.

38 Chqui' runa' dxin budödë' lu na'a Dios, zal-la' cutu réjlë'li' néda'cza', gul-tsejlë' le nacgac bë' dxin na' runa', quië gáquibe'ili' naquë' tuz len neda' Dios Xuz, ati' neda' ca' naca' tuz len Xuza'.

³⁹ Leyúbl gulazú gulabö'ë la'zönë' Jesús, san Lë' bulë' lu na'quë'.

⁴⁰ Ni'r gyijë' Jesús leyúbl yetslá'a yegu Jordán, ga ni' zí'atël buquile' bunách nis Juan, ati' buga'në' ni' Jesús.

⁴¹ Guladxín ga zoë' Jesús bunách zian, ta'ná:

—Le nactë cutu benë' Juan nitú yöl-la' huac zxön, san yúgu'të le gnë' Juan na' ca ral-la' gac queë' bönni' ni, gdutë li nac.

⁴² Qui lë ni na' gulayejlë'ë Jesús bönni' zian ga na' zoë'.

11

Le guc cati' gutië' Lázaro

¹ Dza ni' ré'inë' Lázaro, bönni' Betania, le nac ladzcnu María len Marta. Nacnu Marta zxilnu María.

² Nacnu María na' ngul zanë' Lázaro, bönni' na' ré'inë', len nacnu ca' ngul na' glu'nu le rla' zxix ni'ë Xanru', len buzzinu ni'ë len guitsa' icjnu.

³ Gulasóla'nu ngul zanë' Lázaro na' nu yjödx Jesús, gna:

—Xan, byutsca', ré'inë' Lázaro, bönni' na' nadxi'inu'-në'.

⁴ Cati' byönnë' didza' ni Jesús, gudxë' nup nacué' ni', rnë':

—Guidzhuë' ni cutu nac le gdödi lë' tsaz, san nac quië gla' lahui yöl-la' yení' queë' Dios, ati' ni'a qui guidzhuë' ni gla' lahui ca' yöl-la' yení' quia' neda', Zxi'në' Dios.

⁵ Jesús nadxi'inë'-nu Marta, len ngul zxilnu Marta na', len Lázaro na'.

6 Zal-la' nadxi'inë' lequë' Jesús, cati' byönnë' ré'inë' Lázaro, yechóp dza ca' buga'në' ga na' zoë'.

7 Cati' bza'a chop dza na', gudxë' yugu' bönni' uséd queë' Jesús, rnë':

—Huajejru' leyúbl luyú Judea.

8 Ni'r të' Lë' bönni' uséd queë', ta'në':

—Bönni' Usëdi, zi'a gulazú gulabö'ë luladxë' Li' guiöj bönni' judío uná bè' ni'. ¿Naru' huajejtsu' ni' leyúbl?

9 Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Zoacz chinnu hora lahui' dza. Nu bönni' rdë' lahui' dza, cutu tsajchégu'ë, le rlé'inë', le zoalen lë' yení' zoa yödzlyú ni.

10 Chqui' rdë' chdzö'l bönni', rajchégu'ë, le cutu zoalen lë' yení'.

11 Cati' budx bë'ë didza' ni Jesús, ni'r gudxë' lequë':

—Rasië' Lázaro, böchi' lza'ru', ati' tsija' neda', tsajspana'-në'.

12 Ni'r të' Lë' bönni' uséd queë', ta'në':

—Xan, chqui' rasië', huöaquë'.

13 Gnë' cni Jesús le chgutië' Lázaro, san lequë' táquinë' gnë': “Razë' Lázaro.”

14 Ni'r gudxë' lequë' yalj lulu Jesús, gnë':

—Chgutië' Lázaro.

15 Rudzijda' le cutu zoa' ni', le gac na'a tu le uzi'li' xbey, le gun ga tséjlë'li' neda'. Huajejru' na'a ga na' dë' Lázaro.

16 Ni'r gudxë' yezíca'rë' bönni' uséd queë' Jesús Tomás, bönni' na' tu'ë lë', Bönni' Cuach, rnë':

—Huajejru' ca' rë'u, gátlenru'-në'.

Naquë' Jesús Nu ruspán nup chnatgac, lenca' Nu nabániru'

17-19 Dë gal-la'z ga dë Jerusalén yödZ Betania na', nac ca rza'ru' tu hóratëz. Qui lë ni na' chguladxinë' zian bönni' judío ga na' nacua'nu Marta len María, tu'hui' zxonë' lecnu le gutië' bönni' zancnu. Cati' bdxinë' ni' Jesús, byönnë' chguc tap dza yu'ë yeru ba Lázaro na'.

20 Cati' byönninu didza' Marta, zë'ë Jesús, ni'r brujnu yu'u, yajtsagnu Lë', san María buga'nnu yu'u na'.

21 Marta na' rënu Jesús:

—Xan, la'naru' zu' ni, cutu gatië' bönni' zana'.

22 Lëzca' na'a, nözda' yúgu'të le gnabu' lahuë' Dios, Dios gunnë' quiu'.

23 Jesús rë'-nu:

—Ubanë' bönni' zanu'.

24 Marta rënu Lë':

—Nözda' ubanë' cati' gdxin dza udx cati' lubán nup chnatgac.

25 Ni'r Jesús rë'-nu:

—Naccza' neda' Nu ruspán nup chnatgac lenca' Nu nabánigac bunách. Nu tsejlë' neda', zal-la' gat nu na', ubáncz,

26 ati' yúgu'të bönni' nabanquë' len ta'yejlë'ë neda', cutu ca' latië' tsaz. ¿I réjlë' u lë ni?

27 Marta rënu Lë':

—Ja, Xan. Réjlë'a nacu' Li' Cristo, Zxi'në' Dios, Bönni' na' gzxi' lu në'ë Dios gsölë'ë yödZlyú ni.

Rbödxë' Jesús le ruhui'ni ladxë'ë ni'a quecnu ngul zanë' Lázaro

28 Cati' budx bē'nu didza' ni Marta na', böajnu yu'u, yajlidznu María, zxilnu, len bagachi'z rēnu lēnu:

—Bönni' Usēdi zoē' ni, rulidzē' li'.

29 Cati' byōninu didza' ni María, la' gyástēnu, zeajnu ga na' zoē' Jesús.

30 Cutu ryaznē' Jesús la' yōdzdau' na', san zoazē' ga na' yajtsagnu Lē' Marta.

31 Cati' gulalé'inē'-nu María na' gyasnu len jarélu'nu brujnu bönni' judío na' nacuá'lenē'-nu ga nac lu yu'u len tu'huí' zxōnē'-nu, ni'r glauquē'-nu, ta'nē':

—Huayeajnu ra' yeru ba tsajchōdxnu ni'.

32 Ni'r bdxinnu María ga na' zoē' Jesús. Cati' blé'inu Lē', byéchunu xni'ē, rēnu Lē':

—Xan, la'naru' zu' ni, cutu gatiē' bönni' zana'.

33 Cati' blé'inē' Jesús rbōdxnu, len ta'bōdxē' ca' bönni' judío na' dzagquē'-nu, ni'r bui'nnē' len gnētsca ladxē'ē.

34 Rnē':

—¿Gazx bucáchi'li'-nē'?

Tē' Lē':

—Gda uyú'.

35 Grōdxē' Jesús.

36 Ni'r gulanē' bönni' judío na', ta'nē':

—Gul-yutsca' tscáti'ga nadxi'inē' lē'.

37 La'quē' ta'nē':

—Benē' ga rlé'inē' bönni' na' zi'al nachúl lahuē' bönni' ni. ¿Naru' cu guctsa gunē' ga cu gatiē' Lázaro?

Rubanē' Lázaro lu yöl-la' gut

38 Leyúbl gnētsca ladxē'ē Jesús, ati' bdxinē' ra' yeru ba na'. Ba na' nac tu yeru nadj lē'i gui'a guiöj, ati' da' tu guiöj blag nuséyj ga nu ryaz lei.

39 Gudxë' nup nacuá' ni' Jesús, rnë':

—Gul-cúa guiöj ni.

Ni'r Marta, ngul zanë' bönni' nat na', rënu Lë':

—Xan, chrlë'ë zgut le chguc tap dza natië'.

40 Jesús rë'-nu:

—¿Naru' clëg chgudxcza' li' chqui' réjlë'u, hualé'inu' yöl-la' yení' queë' Dios?

41 Ni'r gulagúë' guiöj blag na' nuséyj ga nu ryaz yeru ba ga na' yu'ë bönni' nat na'. Buyúë' Jesús zaca' luzxbál, rnë':

—Xuza', xclenu', rëpa' Li', le ryönnu' neda'.

42 Neda' nözda' ryöntecznu' neda', san ru'a didza' ni quië luzí' xbey bunách zian ni len la'yejlë' Li' na' nasölu'u neda'.

43 Cati' budx bë'ë didza' ni Jesús, zidzj bulidzë', rnë':

—Lázaro, burúj nil.

44 Burujë' bönni' nat na' lu yeru ba, naröligacr ni'a në'ë yugu' lári'dau', len nagachi' ca' lahuë' yetú lári'dau'. Ni'r Jesús rë' lequë':

—Gul-lí lari' na' naröli ni'a në'ë len gul-gu'ë latj së'ë.

Tun xtidzë'ë judío uná bë' ludöddë' Jesús

45 Ni'r gulayejlë'ë Jesús zian bönni' judío na' yjáclenë' tsaxxön María len gulalé'inë' lë na' benë' Jesús.

46 La'quë' yjaquë' ga nacu'ë bönni' gdau' fariseo len gulaguíxjöi'në' lequë' ca na' benë' Jesús.

47 Ni'r guludúblenë' tsaxxön bönni' gdau' ta'bequi xbey yugu' bönni' gdau' fariseo na', len yugu' bxuz uná bë', ta'në':

—¿Nacxcz gunru'? Runë' bönni' ni zian yöl-la' huac zxön.

48 Chqui' güi'zru'-në' latj gunë' ca ni runczë', la'yejlë' Lë' yúgu'të bunách, ati' udjaquë' ni bönni' Roma, duquindjquë' gdau' la'y queëru', len yödز queëru'.

49 Ni'r bë'ë didza' Caifás, bxuz blau iz na', len dzaguë' lequë', rë' lequë':

—Lbi'ili' cutu bi nözili',

50 len cutu ráquibe'ili' run bayúdx gatië' tuë' bönni' ni'a quegac bunách, cui nit gdu yödز.

51 Clëg racz queë' bë'ë didza' ni, san le naquë' bxuz blau iz na', qui lë ni na' bë'ë didza' uláz queë' Dios ca ral-la' gatië' Jesús ni'a quegac bunách yödز na'.

52 Gatië' Jesús, clëgz ni'a qui yödز na', san gatië' ca' quië utubë' zxi'në' Dios náslasquë', quië lacquë' tuz.

53 Cni guc, la' dza na'z glun xtídza'quë' ludöddë' Jesús.

54 Qui lë ni na' cutur gdë' Jesús yalj lulu gap nacuá' bunách judío, san buzë'ë ni', zijë' tu latj gal-la' ga nac latj ca'z, ati' bdxinë' yödز Efraín, ga ni' buga'në', ati' dzagquë' Lë' bönni' usëd queë'.

55 Dza na' chza' gal-la' Lni PAscua quequë' bönni' judío cati' tu'spanë' ca benë' Dios, bubijë' luyú Egipto bunách queë'. Gularúj bunách zian yugu' yödز ni', ati' gulabenë', zjaquë' Jerusalén cati' zi'a gdxin lni na' quië tsajpá' cuinquë' ca nac qui gdau'.

56 Tu'guiljë' Jesús bönni' na' nacu'ë Jerusalén, len cati' ni' nacu'ë nchil gdau', gulanabi lza'quë' tuë' yetúë', ta'në':

—¿Bizxa rsáca'li'? ¿Huidtsë' lni, o cutu guidë'?

⁵⁷ Chgulaná bē'ē yugu' bxuz uná bē' len yugu' bönni' gdau' fariseo chqui' nu nözi ga zoë' Jesús, ral-la' dudixjöi' lequë' quië gac tsajxönquë' Lë'.

12

María rgu'nu ni'ë Jesús le rla' zxix

¹ Cati' ni' naga'ngac yexóp dza gdxin Lni Pascua cati' tu'spanë' ca benë' Dios, bubijë' luyú Egipto bunách queë', ni'r bdxinë' Jesús lu yödz Betania, ga na' zoë' Lázaro, bönni' na' gutië' len bubanë' lu yöl-la' gut.

² Ni' gulagu'ë tu güi'i huagu gahuë' Jesús. Glu'nu le lahuë' María, ati' nutsë'ë Lázaro ladj bönni' röl'lenquë' Jesús tahuë'.

³ Ni'r gdél-la'nu María ca tu guia le rla' zxix qui yöj susén las gdu, le záqui'tsqüi, len glu'nu lei ni'ë Jesús. Buzzinu ni'ë len guitsa' icjnu. Gdutë lu yu'u na' gze bö' zxix.

⁴ Ni'r bē'ë didza' bönni' uséd queë' Jesús, lë' Judas Iscariote, zxi'në' tu bönni' lë' Simón, len naquë' bönni' na' udödë' Jesús lu na'quë' bönni' gdau', rnë':

⁵ —¿Bixz quië cugda'u le rla' zxix na' le zaca' lazxjru' qui tu iz, ati' huac nu quis dumí na' quegac bunách yechi'?

⁶ Gnë' cni, clëg le rui' ladxë'ë bunách yechi', san le naquë' gban, len lëczë' nu'ë bzud dumí quequë', len rubílanë' dumí na' tu'chijë' lu bzud na'.

⁷ Ni'r Jesús rë' lë':

—Bë'-nu latj, le nac lë ni bennu tu le nabá'a quië dza ggacha'a.

⁸ La'cuá'lentecz lbi'ili' bunách yechi', san neda' cutu ugá'ntecza' ga zoali'.

Tun xtídza'quë' bönni' judío uná bē' ludöddë' Lázaro

⁹ Cati' gulayönnë' zoë' Jesús Betania, guladxinë' ni' zian bönni' judío, clëgz le zoë' ni' Jesús, san lëzca' le tē'nnë' la'lé'inë' Lázaro, bönni' na' buspanë' lë' Jesús lu yöl-la' gut.

¹⁰ Ni'r glun xtídza'quë' bxuz uná bē', ludöddë' ca' Lázaro,

¹¹ le ta'yejlë'ë Jesús len chnulá'alénquë' bxuz uná bē' na' zian bönni' judío ni'a queë' Lázaro na'.

Len ba zxön ryazië' Jesús Jerusalén

¹² Guladxín Jerusalén bunách zian dza Lni Pascua, ati' dza buróp na' ta'yönnë' zë'ë Jesús ni'.

¹³ Ni'r gulaguitsjè' zin len gularujè' zajxí'gal-la'quë' Jesús, ati' glu'ë zidzj didza', ta'në':
—Yöl-la' ba Dios. Yöl-la' ba Bönni' ni zë'ë uláz queë' Xanru', gna bé'inë' bunách Israel.

¹⁴ Bdzölnë'-ba' tuba' búrrodau' Jesús, ati' gdxie'-ba' ca na' nayúj lu guich la'y, rna:

¹⁵ Cutu gádxili', lbi'ili', zoali' yödz Sión.

Gul-yutsca', zë'ë Bönni' gna bé'inë' lbi'ili'.

Dxie'-ba' tuba' búrrodau'.

¹⁶ Cati' ni' zi'a guc lë ni, cutu gulayéjni'në' bönni' usëd queë' Jesús, san gdöd ni', cati' bubanë' Jesús lu yöl-la' gut, buëpë' yehua' yubá queë', ni'r yajneycnë' lë ni nayúj lu guich la'y ca ral-la' gac queë', ati' guc cni queë' lë ni.

¹⁷ Lëzca' glunë' lna' lau queë' Jesús bönni' na' gulacúa'lenë' Lë' cati' ni' bulidzë' Lázaro, yu'ë yeru ba, len buspanë' lë' lu yöl-la' gut.

¹⁸ Qui lë ni na' ca' gularujè' bönni' yajxí'gal-la'quë' Jesús, le gulayönnë' ca nac yöl-la' huac ni benë' Lë'.

19 Ni'r gulané' la' lézaczé' bönni' gdau' fariseo, ta'ně':

—Chnac bë' cutu bi sáqui'ru' gunru'. Gul-yú ca da'gac Lë' yúgu'të bunách.

Tu'guiljë' Jesús bönni' gza'a

20 Dzagquë' nup na' guladxín Jerusalén dza Lni Pascua na' la'quë' bönni' gza'a quië la'yíj ládxi'quë' Dios.

21 Yajtsagquë' Felipe, bönni' Betsaida qui luyú Galilea, yugu' bönni' gza'a na', ati' gláta'yuë' lahuë', ta'ně':

—Bönni', rë'nitu' glé'itu'-në' Jesús.

22 Gyijë' Felipe na', yjödxë' ca' Andrés. Ni'r Andrés len Felipe na' glë' ca' Jesús.

23 Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Chzoa gdxin dza gatia' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, huöja' xlatja' yehua' yubá.

24 Le nactë rëpa' lbi'ili': Ugá'n leyz tu xseydau' chqui' cutu ggachi' luyú len udx qui. Chqui' udx qui xseydau' na', ati' glen, szxönitër unödzej.

25 Nu bönni' rui' ládxi'tsquë' yöl-la' na'bán queë', unitië' lei, le gatië' tsaz bönni' na'. Nu bönni' cutu rui' ladxë'ë yöl-la' na'bán dë queë' yödzyú ni gun chi'ë lei ga gdxinr dza gata' yöl-la' na'bán gdu queë'.

26 Chqui' rë'nnë' bönni' gunë' xchina', ral-la' t'ë'ë neda' bönni' na', ati' ga ni' tsajsóa' neda', ni' tsajsóë' ca' bönni' na' runë' xchina'. Chqui' runë' xchina' bönni', gunë' ba la'n bönni' na' Xuza' Dios.

Rgu'xjö'ë Jesús ca zi'a ludöddë' Lë'

27 Gnë' ca' Jesús:

—Na'a rō'tsca' baguí'i neda'. ¿Nacx gnatsa'?
¿Naru' gnia': Xuza', buslá neda' lu le ral-la' gac
quia' na'a? Qui lē ni na' bida', quiē gua' glena' le
ral-la' gac quia' na'a.

²⁸ Xuza', ben ga gla' lahui yōl-la' yení' quiu'.

Ni'r byōn chi'i Nu rui' didza' yehua' yubá, rna:

—Chbena' ga nalá' lahui yōl-la' yení' quia', ati
leyúbl guna' ga gla' lahui yōl-la' yení' quia' na'.

²⁹ Gulayōni chi'i ni bunách zian nacuá' ni', ati
ta'ná:

—Gziu' na' gnē.

Yela'gac bunách na' ta'ná:

—Bě'lenē' Lē' didza' gbaz la'y queē' Dios.

³⁰ Ni'r bubie' didza' Jesús, rē' lequē':

—Byōn chi'i ni, clēg quiē uzi'a xbey neda', san
quiē uzi'li' xbey lbi'ili'.

³¹ Chbdxin dza cuequi xbeynē' bunách yōdzlyú
ni Dios. Na'a chu'nē' Dios ni'l tu' xōhui' rna be'i
bunách yōdzlyú ni.

³² Na'a, chqui' luchisē' neda' xtsa' bōnni'
ludōddē' neda', guna' ga ludúb quia' yúgu'tē
bunách.

³³ Didza' ni bē'ē Jesús nac bē' nac gatiē'.

³⁴ Tē Jesús bunách zian na', ta'ná:

—Netu' byōnitu' nup gululáb le rna bē' zxba
queē' Dios, lē na' rna: “Sóateczē' Cristo.” ¿Nacxcz
nac, rnau' Li: “Run bayúdx Bōnni' Nuhuōaquē'
Gdu Bunách, luchisē' Lē' xtsa'”? ¿Nuzxa na' Bōnni'
Nuhuōaquē' Gdu Bunách?

³⁵ Ni'r Jesús rē' lequē':

—Yetú chi'idau'z sóalena' lbi'ili' neda', naca'
yení' queēli'. Gul-tá tsal ni zóalena' lbi'ili' len dē

queëli' yení', cui gchul nitli'. Nu bönni' rdè' ga chul xöhui' cutu nöznè' gazx zijè'.

³⁶ Tsal ni zóalena' lbi'ili' neda', naca' yení' queëli'. Gul-tsejlè' neda' naca' yení' queëli' quiè glé'ili' yení' na' nac gdu.

Cati' budx bë'è didza' ni Jesús, yhuöjè' yajcachi' lahuè' lauquè'.

Le run nigui bunách judío, cui la'yejlè' Jesús

³⁷ Zal-la' benè' Jesús zian yöl-la' huac lauquè', cutu gulayejlè'è Lè'.

³⁸ Cni guc quiè butság lè na' buzujè' lu guich Isaías, bönni' bë'è didza' uláz queè' Dios, gnè':

Xan, ¿nuzxa caz gyejlè' didza' bë'tu'?

¿Nuzxa caz bului'inè' lei Xanru' yöl-la' huac queè'?

³⁹ Cni guc, cutu guc la'yejlè'è Jesús. Guc ca na' gnè' ca' Isaías:

⁴⁰ Dios benè' ga gulachúl gulanitiè',

Ati' guc zid ládxi'dau'què'

Cui la'lé'inè' len yöj lauquè',

Len cui la'yéjni'nè' lu icj ládxi'dau'què'.

Cutu luhuöaquè' quia' quiè úngaca'-nè'.

⁴¹ Bë'è didza' ni Isaías le blé'inè' yöl-la' yení' queè' Cristo, len bë'è didza' ca nac queè' Lè'.

⁴² Zal-la' rac cni, gulayejlè' Jesús bunách zian, len ga bdxintè gulayejlè'è Lè' la'què' bönni' uná bë', san le tádxinè' yugu' bönni' gdu' fariseo, cutu glunè' lna' lau queè' yalj lulu, cui lubijè' lequè' tsaz ga na' tu'dubè' tu'sèdè' queè' Dios.

⁴³ Cni glunè' le tunrè' zxön le tun lequè' ba la'n bunách ca le runè' lequè' ba la'n Dios.

Didza' bë'è Jesús lun ga grugu quegac bunách cuta'yejlè'

44 Bë'ë zidzj didza' Jesús, rnë':

—Nu bönni' rejle'ë neda', clëg neda'z rejle'ë, san rejle'ë ca' Xuza' nasölë'ë neda'.

45 Lëzca' cni, nu bönni' rlé'inë' neda', rlé'inë' ca' Xuza' nasölë'ë neda'.

46 Neda' naca' yení' len bida' yödzlyú ni, cui luga'në' ga chul xöhui' yúgu'të bönni' la'yejle'ë neda'.

47 Chqui' ryönnë' xtidza'a bönni' len cutu runë' lei ba la'n, clëg neda' gchuga' queë' bönni' na', le bida' ni, clëg quië gchuga' quegac bunách yödzlyú ni, san quië uslá' bunách yödzlyú ni.

48 Nu bönni' ruzóë' neda' tsla'l len cutu rzi' lu në'ë xtidza'a, chzoa le gchugu queë' bönni' na'. Didza' na' chbë'lëna' lbi'ili' nac tu le gchugu queë' bönni' na' dza udx.

49 Cni nac, ru'a didza', clëg racz quia', san gudxë' neda' Xuza' nasölë'ë neda' le ral-la' gnia', lenca' ca ral-la' gu'a didza'.

50 Nözda' gna bë'ë cni Dios quië gata' quegac bunách yöl-la' na'bán gdu. Cni nac, didza' na' ru'a, ru'a didza' ca na' chgudxczë' neda' Xuza'.

13

Jesús rguibë' ní'aque' bönni' usëd queë'

1 Ni' nac dza zi'a gdxin Lni Pascua cati' tu'spanë' ca benë' Dios, bubijë' luyú Egipto bunách queë'. Nözcznë' Jesús chbdxin dza queë' gatië', cati' ral-la' uzë'ë yödzlyú ni, huöjë' ga zoë' Xuzë'. Ca na' nadxi'inë' bunách queë' nacuá' yödzlyú ni, na'a nadxi'inë' lequë' ga gdxintë gatië' uláz quequë'.

² Chnagú'u yöl-la' Judas Iscariote, zxi'nè' tu bönni' lè' Simón, Satanás tu' xöhui', quië udödë' Jesús lu na'gac nup ludödi Lè'.

³ Nözcznë' Jesús ca nac, brujë' ga zoë' Dios, len huöjë' ca' ga na' zoë' Dios, ati' chnudödë' lu në'ë Lè' Dios Xuzë' gdutë yöl-la' uná bë' queë'.

⁴ Qui lë ni na', cati' ni' tahuë', gyasë' Jesús len gduë' lari' rxoa yenë'. Gdel-lë'ë tu lari' ruzxini na'ru' le bdë'ë lë'ë.

⁵ Ni'r gdë'ë nis lu zxiga' guia, ati' gzu lahuë' rguibë' ní'aquë' bönni' uséd queë', len ruzxinë' ní'aquë' len lari' na' da' lë'ë.

⁶ Cati' bdxinë' ga rö'ë Simón Pedro, Pedro na' rë' Lè':

—Xan, ¿naru' Li' quibtsu' ni'a?

⁷ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Lë ni runa', cutu réjni'nu' na'a, san huadzéy tséjni'nu'.

⁸ Ni'r Pedro rë' Lè':

—Cutu quibczu' Li' ni'a.

Jesús rë' lë':

—Chqui' neda' cutu quiba' li', cutu ca' sáqui'nu' gunu' neda' tsaxxön.

⁹ Ni'r Simón Pedro rë' Lè':

—Xan, clëgz ni'a quibu', san quibu' ca' na'a len icja'.

¹⁰ Jesús rë' lë':

—Nu nayár, ní'azë' run bayúdx tsar, le nac-czë' dxi'a gdutë', ati' lbi'ili' nacli' dxi'a, san clëg yúgu'tëli'.

¹¹ Gnë' cni Jesús: “Clëg yúgu'tëli' nacli' dxi'a”, le nözcznë' nulquë' na' udödë' Lè'.

¹² Gdöd gdibë' ní'acquë' Jesús, buguel-lë'ë lari' na' buxóa yené'. Bubö'ë ga tahuë', ati' rë' lequë':

—¿I réjni'li' lë na' zi'a bena' queëli'?

¹³ Lbi'ili' rui'li' la' “Bönni' Usëdi”, lenca' “Xan”. Dxi'a nac ca rnali', le cni naca'.

¹⁴ Na'a, chqui' neda' naca' Xanli' len Bönni' Usëdi queëli', ati' gdiba' ní'ali', lëzca' cni ral-la' gunli' lbi'ili', quibli' ni'a lza'li' tuli' yetuli'.

¹⁵ Tu le bului'ida' lbi'ili' quië gunli' lbi'ili' ca na' bena' neda'.

¹⁶ Le nactë rëpa' lbi'ili': Cutu náctërë' blau ca xanë' bönni' huen dxin, ati' bönni' gbaz cutu náctërë' blau ca nu nasöla' lë'.

¹⁷ Chqui' réjni'li' yúgu'të lë ni, bica' ba lbi'ili' chqui' gunli' cni.

¹⁸ Didza' ni ru'a cutu rëpa' yúgu'tëli'. Nözcza' nup gröcza' neda', san run bayúdx utság lë na' nayújlú guich la'y, rna: “Nu rágulen neda' tsazxön, nu ní tá'baga' neda'.”

¹⁹ Na'a rguíxjöi'da' lbi'ili' zi'al ca gac, quië cati' gac cni, tséjlë'li' zoacza' neda'.

²⁰ Le nactë rëpa' lbi'ili': Nu bönni' gunë' ba la'n gbaz gsöla'a neda', neda' ca' gunë' ba la'n, ati' nu bönni' gunë' neda' ba la'n, gunë' ca' ba la'n Xuza', nasölë'ë neda'.

Rguíxjö'ë Jesús ca gunë' Judas, udödë' Lë'

²¹ Cati' budx bë'ë didza' ni Jesús, bui'nnë' ati' yalj lulu gnë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili': Tu bönni' nutsë'ë ladjli' udödë' neda'.

²² Ni'r guluyú lau lza'quë' tuë' yetúë' bönni' usëd queë' len gulabö'tsquë' baguí'í ta'náb ládxi'quë' nuzxa qui na' gnë' cni Jesús.

23 Tuë' bönni' uséd queë' Jesús, bönni' na' Jesús nadxi'inë' lë', zoë' cuit lë'ë.

24 Simón Pedro bulá' bului'izë' bönni' ni quië gnabnë' Jesús nuzxa qui na' gnë' cni.

25 Ni'r bönni' na' zoë' cuit lë'ë Jesús rë' Lë':

—Xan, ¿nuzxa na' ru'u didza' qui?

26 Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Naquë' bönni' na' gu'a-në' yöt xtil nabís.

Ni'r buspisë' yöt xtil na', len bë'ë queë' Judas Iscariote, zxi'në' bönni' lë' Simón.

27 Gdöd gdahuë' yöt xtil na' Judas, gyaz icj ládxi'dau'huë' Satanás tu' xöhui'. Ni'r Jesús rë' lë':

—Lë' na' gunu', yjentë na'a.

28 Cutu ta'yéjni'në' bizx quië na' gudxë' lë' cni Jesús yezíca'rë' bönni' uséd queë' rö'quë' tahuë'.

29 Le nu'ë Judas bzud dumí quequë', táquinë' la'quë' gudxë' lë' Jesús: “Yajxí' le gáguru' lni”, o gnë': “Bë' lati' quegac bunách yechi'.”

30 Cati' budx gdahuë' yöt xtil na', len ni' nac chdzö'l, la' brujtë' Judas.

Tu zxba cub

31 Cati' chbrujë' Judas na', ni'r gnë' Jesús:

—Na'a chzoa gla' lahui yöl-la' yení' quia' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, len gla' lahui ca' yöl-la' yení' queë' Dios.

32 Chqui' gla' lahui yöl-la' yení' queë' Dios ni'a quia' neda', Zxi'në', lëzca' Lëczë' Dios gunë' ga gla' lahui yöl-la' yení' quia' neda', Zxi'në', len la' guntë' cni.

33 Zxi'na'dau', yetú chi'z zóalena' lbi'ili'. Uguilji' neda', ati' ca na' chgúdxgaca'-në' bönni' judío, lëzca'

cni rëpa' lbi'ili' na'a: Ga na' tsija' neda', cutu gac guidli' racz queëli'.

³⁴ Tu zxba cub rna bé'ida' lbi'ili' le rna cni: “Gul-dxí'i lza'li' tuli' yetuli’”. Ca na' neda' nadxi'ida' lbi'ili', lëzca' cni ral-la' gdxí'ili' lza'li' tuli' yetuli'.

³⁵ Chqui' huadxí'i lza'li' tuli' yetuli', láquibe'i yúgu'të bunách da'li' neda'.

Rnë' Jesús gnë' Pedro cutu nunbë'ë Lë'

³⁶ Ni'r gnabnë' Jesús Simón Pedro, rnë':

—Xan, ¿gazxcz tsiju'?

Bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Ga na' tsija' neda', cutu gac sá'lenu' neda' na'a, san huadzéy guidu' ga tsija' neda'.

³⁷ Pedro rë' Lë':

—Xan, ¿bizx quië cutu gac sá'lenu' Li' na'a? Chzoa' udöda' yöl-la' na'bán quia', gatia' le nadxi'ida' Li'.

³⁸ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—¿Naru' udödu' yöl-la' na'bán quiu' le nadxi'inu' neda'? Le nactë rëpa' li', tsonn lzu tá'bagu'u, gnau' cutu núnbë'u neda' zi'al ca cödxba' zxi'n druz.

14

Naquë' Jesús nöz tséjlenru' gdxinru' ga zoë' Dios Xuz

¹ Rnë' Jesús:

—Cutu gchixi icj ladxí'dau'li'. Gul-tsejlë' Dios, len gul-tsejlë' ca' neda'.

² Lu yu'u lidxë' Xuzá' latj zian nacué'. La'naru' cu nac cni, neda' chgudxcza' lbi'ili'. Tsija' na'a, tsajpá'a queëli' latj ga tsajsoali'.

³ Chqui' huayija' len tsajpá'a queëli' latj ga tsajsoali', huöda' leyúbl, uchë'a lbi'ili' latj quia', quië ga na' tsajsóa' neda', ni' tsajsoali' ca' lbi'ili'.

⁴ Nőziczli' ga ni' tsija', len núnbë'li' ca' nöz.

⁵ Tomás rë' Lë':

—Xan, cutu nözitu' gazx na' tsiju'. ¿Nacxcz gac gúnbë'tu' nöz?

⁶ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Neda' naccza' nöz, len naca' ca' le nac gdutë li, len naca' ca' Nu nabánigac bunách. Ni'a quia' neda'z gac nu gdxin ga zoë' Dios Xuz.

⁷ La'naru' núnbë'li' neda', Xuza' ca' núnbë'li'-në'. Na'a, núnbë'li'-në' len chblé'ili'-në'.

⁸ Ni'r Felipe rë' Lë':

—Xan, buluí'i netu' Xuzu', ati' nactë queëtu'.

⁹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Felipe, xtsey chguc zóalena' lbi'ili'. ¿Naru' cu núnbë'tsu' neda'? Nu bönni' rlé'inë' neda', rlé'inë' ca' Xuza'. ¿Rnatsu: “Buluí'i netu' Xuzu'”?

¹⁰ ¿Naru' cu réjlë'u zóalencza'-në' Xuza', ati' Xuza' zóalenczë' neda'? Yugu' didza' ni ruí'lena' lbi'ili', clëg racz quia' ru'a didza' ni, san Xuza' zóalenczë' neda', Lëczë' runë' dxin ni.

¹¹ Gul-tsejlë' neda', zóalencza'-në' Xuza', ati' Xuza' zóalenczë' neda'. Chqui' cugác gunli' cni, gul-tsejlë' neda' ni'a quegac dxin ni runa'.

¹² Le nactë rëpa' lbi'ili': Yugu' dxin ni runa' neda', lëzca' cni gunë' bönni' na' rejlë'ë neda', ati' le zxöntër ca' gunë' bönni' na' le huöja' ga zoë' Dios Xuz.

¹³ Yúgu'të le gnabli' lahuë' Dios Xuz len ugunli' dxin la' neda', neda' guna' lë na' gnabli', quië

ulu'a lahui yöl-la' yení' zxon queë' Dios Xuz neda',
Zxi'në'.

¹⁴ Bítit'ëz bi gnabli' len ugunli' dxin la' neda',
neda' guna' lei.

*Gsölë'ë Dios Bö' La'y Jesús, dusóalenë' bunách
queë'*

¹⁵ Rnë' ca' Jesús:

—Chqui' nadxi'ili' neda', gul-gún le rëpa' lbi'ili',

¹⁶ ati' neda' gáta'yua' lahuë' Dios Xuz, ati' Lë'
gsölë'ë queëli' Nu yubl Nu gaclen lbi'ili', Nu hui'
zxön lbi'ili', len sóalentecz lbi'ili'. Nu ni nac Dios Bö'
La'y, Nu rui' didza' gdutë li.

¹⁷ Cutu gac luzí' xbë' Lë' bunách yödzyú ni, le
cutu gac la'lé'inë' Lë' len cutu gac lumbë'ë Lë', san
zóalenczë' lbi'ili', ati' soë' lu icj ládxi'dau'li'.

¹⁸ Cutu uca'na' lbi'ili' ca' yugu' bi'i uzëbdau'.
Huöda' dusóalena' lbi'ili'.

¹⁹ Yetú chi'idau'z cutur la'le'i neda' bunách
yödzyú ni, san lbi'ili' ulé'ili' neda'. Le zoacza'
nabana' neda', lbi'ili' ca', tsaz soali' gbanli'.

²⁰ Dza ni'r cati' dusóalenë' lbi'ili' Dios Bö' La'y
na', gnöziczli' zóalencza'-në' Xuza' Dios, ati' lbi'ili'
zóalenli' neda', ati' neda' ca' zóalencza' lbi'ili'.

²¹ Nu bönni' rzi' lu në'ë xtidza'a len runë' ca
rna, nac bë' nadxi'inë' neda' bönni' na'. Xuza'
Dios gdxí'inë' bönni' na' nadxi'inë' neda', ati' neda'
gdxí'ida'-në' bönni' na' len uluí' lahua' lahuë'.

²² Judas rë' lë', san clëg Judas Iscariote, rnë':

—Xan, ¿nacxcz gac uluí' lau' lautu' netu', len cutu
uluí' lau' laugac bunách yödzyú?

²³ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Gunë' ca rna xtidza'a bönni' nadxi'inë' neda', ati' Xuza' Dios gdx'i'inë' bönni' na', ati' guidtu' dusóalentu'-në' bönni' na' lu icj ládxi'dau'huë'.

²⁴ Cutu runë' ca rna xtidza'a bönni' cunadxi'inë' neda'. Didza' na' byónili' bë'a neda', clëgz quia' na', san nac queë' Dios Xuz nasölë'ë neda'.

²⁵ Rëpcza' lbi'ili' yugu' lë ni tsal ni zóalena' lbi'ili',

²⁶ san gáclenë' lbi'ili' len hui' zxönë' lbi'ili' Dios Bö' La'y, Nu na' gsölë'ë queëli' Xuza' Dios le ugunli' dxin la' neda'. Usëdnë' lbi'ili' yúgu'të, len usë'ë ládxi'li' ca nac yúgu'të didza' na' chgudxa' lbi'ili'.

²⁷ Ruca'na' queëli' le cuequi dxi ládxi'li'. Runna' queëli' le rö' dxi ladxi' quia'. Le rö' dxi ladxi' na' runna' queëli' cutu nac ca le tunn queëli' bunách yödzyú ni. Cutu gchixi icj ládxi'dau'li', len cutu gadxi gdzöbili'.

²⁸ Chbyónili' ca na' chgudxa' lbi'ili': Huöja', ati' huöda' dusóalena' lbi'ili'. La'naru' nadxi'ili' neda', udzójili' cati' ni' gudxa' lbi'ili' huöja' ga zoë' Dios Xuz, le náctërë' blau Dios ca neda'.

²⁹ Na'a, chgudxa' lbi'ili' zi'al ca zi'a gac, quië cati' gac cni, tséjlë'li' neda'.

³⁰⁻³¹ Cutur güi'lena' lbi'ili' didza' zian, le za' tu' xöhui', nu rna be'i bunách yödzyú ni. Zal-la' cutu bi dë lu në'i bi gun quia' neda', cni ral-la' gac quië láquibe'i bunách yödzyú ni nadxi'ida'-në' Dios Xuz, len runa' ca na' chgudxë' neda' guna'. Gul-tsás, uza'ru' ni.

15

Ca nac qui lba uva len xzuza' në'i lba na'

¹ Lëzca' cni gudxë' lequë' Jesús:

—Naca' neda' ca tu lba uva le nac gdu, ati' Xuza' naquë' ca bönni' guz gu'n run chi'ë lba na'.

² Ugüë' yúgu'të zxuza' në'i lba na' naca' neda', le cutu bi ta'bía, ati' uchi'ë yúgu'të zxuza' në'i na' ta'bía, quië la'bía yelati'.

³ Lbi'ili' chnacli' dxi'a ni'a qui didza' na' chgudxa' lbi'ili'.

⁴ Gul-da'tecz neda', ca na' neda' dá'teczca' ca' lbi'ili'. Ca nac qui zxuza' në'i lba na', cutu gac bi cuia racz qui, chqui' cuda'tecz lba na', lëzca' cni nac queëli', cutu bi gac gunli' chqui' cutu tá'teczli' neda'.

⁵ Naca' neda' ca lba na', ati' lbi'ili' nacli' ca zxuza' në'i. Nu bönni' dá'teczë' neda', ca na' neda' dá'teczca' lë', bönni' ni naquë' ca zxuza' në'i lba na' rbia szxöni, le chqui' nulá'alenli' neda', cutu bi gac gunli'.

⁶ Nu bönni' cu dá'teczë' neda', gac queë' ca rac quegac zxuza' në'i lba na' cunacgac dxi'a, ta'ru'në' zxuza' në'i na' ati' la'bídx. Cati' chnabidxgac zxuza' në'i na', lutubë' leygac len la'gu'ë leygac lu gui', ati' tséguigac.

⁷ 'Chqui' tá'teczli' neda', len gunli' ca rna xtidza'a, huac gnabli' bi guë'nili', ati' neda' guna' lë na' gnabli'.

⁸ Gunli' ba la'n Xuza' Dios cati' gunli' xchinë', gacli' ca zxuza' në'i lba na' ta'bía, len cni gac bë' nacli' gdu bönni' ta'dé'ë neda'.

⁹ Ca na' nadxi'inë' neda' Dios Xuz, lëzca' cni nadxi'ida' lbi'ili'. Gul-guntecz ca ral-la' gunë' bönni' nadxi'ida'-në'.

¹⁰ Chqui' gunli' ca rëpa' lbi'ili', gunli' ca ral-la' gunë' bönni' nadxi'ida'-në', ca na' neda' ca' runa'

ca chgudxë' neda' Xuza' Dios guna', len rúntecza' le rdzag ladxë'ë Dios nadxi'inë' neda'.

11 'Yugu' didza' ni rëpa' lbi'ili' quië udzójilenli' tsaxxón neda' len gac gdu ca na' udzójili'.

12 Lë ni nac le rëpa' lbi'ili' gunli'. “Gul-dxí'i lza'li' tuli' yetuli', ca na' neda' ca' nadxi'ida' lbi'ili'.”

13 Cutu gac gdx'i'irnë' lzë'ë bönni' ca nu udöd yöl-la' na'bán qui, gatië' bönni' na' quië gáclenë' yugu' böchi' lzë'ë le nadxi'inë' lequë'.

14 Lbi'ili' nacli' böchi' lza'a chqui' gunli' ca na' chgudxa' lbi'ili' gunli'.

15 Cutur gnia' queëli' nacli' huen dxin quia', le cutu nöznë' bönni' huen dxin nac gunë' xanë'. Neda' chgnia' queëli' nacli' böchi' lza'a, le chbena' ga nözili' yúgu'të le chgudxë' neda' Xuza' guna'.

16 Clëg lbi'ili' gröli' neda', san neda' gröcza' lbi'ili', len buzóa' lbi'ili' quië tseajli' bi tsjenli', ca na' tun zxuza' në'i lba na' ta'bía szxöni, ati' uga'ntecz lë na' gunli'. Cni gac, gunnë' queëli' Xuza' Dios yúgu'të le gnabli' lahuë' len ugunli' dxin la' neda'.

17 Lë ni nac le rëpa' lbi'ili' gunli': “Gul-dxí'i lza'li' tuli' yetuli'.”

Tu'zóa tsla'l Jesús len nup da'gac Lë' bunách yödzyú

18 Gnë' ca' Jesús:

—Chqui' tu'zóa lbi'ili' tsla'l bunách yödzyú ni, nözili' chguluzóë' neda' tsla'l zi'al ca tu'zóë' lbi'ili' tsla'l na'a.

19 La'naru' nacli' tuz len bunách yödzyú ni, huala'dxí'i lbi'ili' bunách yödzyú ni ca na' ta'dxí'i lza'gac, san tu'zóa lbi'ili' tsla'l bunách yödzyú ni le

cunacli' tuz len leygac, le gröcza' lbi'ili' neda', len bubija' lbi'ili' ladj bunách yödzyú ni.

²⁰ Gul-tsajnéy didza' na' chgudxa' lbi'ili', gnia': "Cutu náctëré' blau bönni' huen dxin ca xanë'." Chqui' gulabía ládxi'gac neda' bunách, la'bia ládxi'gac ca' lbi'ili'. Chqui' nacua' nup tun ca rna xtídza'a, lun ca' ca rna xtídza'li' lbi'ili'.

²¹ Yúgu'të lë ni lun queëli' bunách le da'li' neda', le cutu núnbë'gac Dios Xuz nasölë'ë neda'.

²² 'La'naru' cu bida', len la'naru' cu bë'lëna' lequë' didza', cutu la'baguë'ë dul-la', san na'a le bida' ni, cutu bi zoa bi la'në' qui dul-la' nabága'quë' le ubíj lequë' dxi'a.

²³ Nu bönni' ruzóë' neda' tsla'l, ruzóë' ca' tsla'l Xuza' Dios.

²⁴ La'naru' cu bena' yugu' yöl-la' huac ga nacu'ë, yugu' le nutu nu ben ca glac, cutu la'baguë'ë dul-la'. Na'a, gulalé'inë' yugu' lë na' bena', ati' tu'zóë' neda' tsla'l len tu'zóë' ca' tsla'l Xuza'.

²⁵ Cni rac, quië utság ca rna xtídzë'ë Dios, le nazí' lu na'quë', rna: "Tu'zóë' neda' tsla'l len cutu zoa bizx queë'."

²⁶ 'Cati' gdxinë' ni Dios Bö' La'y, Nu rui' didza' gdutë li, len Nu gaclen lbi'ili' len hui' zxön lbi'ili', Nu na' gsöla'a queëli' uláz queë' Dios Xuz, Nu ni gun lna' lau quia' neda'.

²⁷ Lbi'ili' ca' gunli' lna' lau quia', le zóalenczli' neda' tsaxxön dza ni'të.

16

¹ 'Yugu' didza' ni chgudxa' lbi'ili', cui gac chop ládxi'li'.

2 Tsaz lubijë' lbi'ili' ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, ati' gdxin dza cati' nu bönni' gdöddë' lbi'ili' gáquinë' dxin queë' Dios runë'.

3 Cni lunë', le cunúnbë'quë' Dios Xuz, len le cunúnbë'quë' neda'.

4 Rëpa' lbi'ili' yugu' didza' ni, quië cati' gdxin dza na', tsajneyli' didza' ni chgudxcza' lbi'ili'.

Le gunë' Dios Bö' La'y

Gnë' ca' Jesús:

—Yugu' didza' ni cutu gudxa' lbi'ili' dza ni'të, le ni' zóalencza' lbi'ili'.

5 Na'a huöja', tsajsóalena'-në' Dios Xuz, nasölë'ë neda', ati' cutu gnábili' neda' nituli' lbi'ili', cugnali': “¿Gazx tsiju?”

6 Na'a, le rëpa' lbi'ili' yugu' didza' ni, rsëbi ládxi'li'.

7 Neda' rëpa' lbi'ili' le nac gdutë li. Dxi'ar gac queëli' huöja', le chqui' cuhuöja', cutu dusóalenë' lbi'ili' Dios Bö' La'y, Nu na' gaclen lbi'ili' len hui' zxön lbi'ili', san chqui' huöja', gsöla'a-në', dusóalenë' lbi'ili'.

8 Cati' guidë' Lë', gunë' ga láquibe'i bunách yödzlyú ni nabága'gac dul-la', len cutu núnbë'gac le nac tsahui', ati' gchuguë' quequë' Dios.

9 Nabága'quë' dul-la' le cuta'yejlë'ë neda'.

10 Cutu núnbë'quë' le nac tsahui' le ludöddë' neda', huöja' ga zoë' Dios Xuz, Nu nac tsahui', ati' cutur la'lé'inë' neda'.

11 Gchuguë' quequë' Dios le chbchuguë' qui tu' xöhui' nu rna be'i bunách yödzlyú ni.

12 'Yela'gac zian didza' rë'nda' gü'l'ena' lbi'ili', san cutu gac tséjni'li' na'a.

¹³ Cati' guidë' Dios Bö' La'y, Nu rui' didza' gdu'të li, Lë' usëdnë' lbi'ili' yúgu'të le nac gdu'të li na', le cutu gu'ë didza' racz queë', san gu'ë yúgu'të didza' na' yönnë' ru'ë Xuza', len gunë' ga gnözili' yúgu'të le ral-la' gac.

¹⁴ Lë' gunë' neda' ba la'n, le si'ë le naqui quia', len gunë' ga gnözili' lei.

¹⁵ Yúgu'të le naqui queë' Dios Xuz naqui quia'. Qui lë ni na' gnia' si'ë le naqui quia', len gunë' ga gnözili' lei.

Yöl-la' rsëbi ladxi' huöac yöl-la' rudziji

¹⁶ Gnë' ca' Jesús:

—Yetú chi'idau'z len cutur glé'ili' neda', ati' yetú chi'idau'z ca' ulé'ili' neda', le huöja' ga zoë' Dios Xuz.

¹⁷ Ni'r të lza'quë' tuë' yetüë' bönni' uséd queë', ta'në':

—¿Bizxa rna didza' ni rë' rë'u? Rnë': “Yetú chi'idau'z, len cutur glé'ili' neda', ati' yetú chi'idau'z ca' ulé'ili' neda', len nac le huöja' ga zoë' Dios Xuz.”

¹⁸ Ni'r gulanë':

—¿Bizxa caz rë'ni gna didza' ni, gnë': “Yetú chi'idau'z”? Cutu réjni'tu' didza' ni ru'ë.

¹⁹ Ráquibe'inë' Jesús të'nnë' la'nabnë' Lë', ati' rë' lequë':

—¿Naru' rnabitsa lza'li' ca nac qui didza' na' bë'a, gnia': Yetú chi'idau'z, len cutur glé'ili' neda', ati' yetú chi'idau'z ca' ulé'ili' neda'?

²⁰ Le nactë rëpa' lbi'ili': Cödxli' len gsëbi ládxi'li', san bunách yödzlyú ni ludziji cati' ludöddë' neda'. Ni'r zal-la' gsëbi ládxi'li', huöac yöl-la' rudziji yöl-la' rsëbi ladxi' queëli' cati' ulé'ili' neda'.

21 Tu ngul cati' chzoa soabi' bi'idau' queënu, rzaca' rgui'nu, le chbdxin dza queënu, san cati' chzoabi' tubi' bi'i bönni'dau' queënu, cutur rajneynu lë na' butsagnu, le rudzjину le chguljbi' tubi' bi'i bönni'dau' yödzlyú ni.

22 Lëzca' cni rac queëli', rsëbi ládxi'li' na'a, san huöda' duyú'a' lbi'ili', ati' ni'r udziji ládxi'li', ati' cutu sáqui'në' bönni' ugúë' yöl-la' rudziji queëli' na'.

23 'Dza ni'r cutu bi gnábili' neda'. Le nactë rëpa' lbi'ili': Yúgu'të le gnabli' lahuë' Dios Xuz, len ugunli' dxin la' neda', Lë' gunnë' queëli'.

24 Ga rdxintë na'a dza cutu rugunli' dxin la' neda' cati' bi rnábili'-në' Dios Xuz. Gul-náb cni, ati' gdél-li'li' lë na' gnabli', quië gac gdu yöl-la' rudziji queëli'.

Ruxicjë' Jesucristo lu le rac yödzlyú ni

25 Gnë' ca' Jesús:

—Yugu' lë na' chbë'lëna' lbi'ili' didza' bena' lsaqui'. Huadxín dza cati' cutur güi'lëna' lbi'ili' didza' le runa' lsaqui', san yalj lulu güi'lëna' lbi'ili' didza' ca nac queë' Dios Xuz.

26-27 Dza na' gnabli' lahuë' Dios len ugunli' dxin la' neda', ati' rëpa' lbi'ili', cutu gun bayúdx gáta'yua' lahuë' Dios Xuz uláz queëli', le nadxi'inë' lbi'ili' Lëczë' Dios Xuz. Nadxi'inë' lbi'ili' le nadxi'ili' neda' len réjlë'li' bruja' ga zoë' Dios.

28 Bruja' ga zoë' Dios Xuz, len bdxina' yödzlyú ni. Yetú ca', uca'na' yödzlyú ni, ati' huöja' ga zoë' Dios Xuz.

29 Ni'r glë' Lë' bönni' uséd queë', ta'në':

—Na'a ru'u didza' yalj lulu, len cutur runu' lsaqui'.

³⁰ Na'a ráquibe'itu' nözcnu' Li' yúgu'të len cutu run bayúdx nu bi gnabi yudxi Li', le rguíxjöi'nu' netu' le zi'a gnabtu'. Qui læ ni na' réjlë'tu' bruju' ga zoë' Dios.

³¹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—¿Naru' réjlë'tsali' neda' na'a?

³² Gul-yú, huadxín dza, len chrdxin dza na', cati' gáslasli' qui queëli', uca'nli' neda' tuza', san cutu soa' tuza', le zóalenczë' neda' Dios Xuz.

³³ Yugu' didza' ni chgudxa' lbi'ili' quië cuequi dxi ládxi'li', le nacli' quia' neda'. Yödzyú ni gac queëli' le usaca' zi' lbi'ili', san gul-típ ládxi'li'. Neda' chbuxicja' lu le rac yödzlyú ni.

17

Jesús rnabnë' Dios gáclenë' nup da'gac Lë'

¹ Budx bë'ë yugu' didza' ni Jesús, bchis lahuë', ruyúë' yehua' yubál, rnë':

—Dios Xuz, chbdxin dza. Ben ga gla' lahui yöl-la' yení' quia' neda', Zxi'nu', quië gac guna' ga gla' lahui yöl-la' yení' quiu' Li'.

² Ben cni le chnudödu' lu na'a yöl-la' uná bë' gna bé'ida' yúgu'të bunách, len gu'a yöl-la' na'bán gdu quegac yúgu'të nup na' chbennu' quia'.

³ Lë ni nac yöl-la' na'bán gdu na', le núnbë'quë' Li', nacu' la'z dui Dios gdu, len le núnbë'quë' ca' neda', Jesucristo, ati' Li' nasölu'u neda'.

⁴ Neda' chbena' ga nalá' lahui yöl-la' yení' quiu' yödzlyú ni, len chbudx bena' dxin na' budödu' lu na'a.

⁵ Na'a, Xuz, ben ga gla' lahui yöl-la' yení' napa' tsaxxón len Li', gac quia' yöl-la' yení' na' guta' quia' tsaxxón len Li' dza ni'të zi'a gata' yödzlyú.

6 'Chbulu'a lahui le nacu' Li' lauquë' bönni' ni bennu' quia', nup na' bubiju' ladj bunách yödzyú. Gláquinë' quiu' bönni' ni, ati' bénngacu'-në' quia', ati' tunë' ca rna xtidzu'u.

7 Na'a nöznë' lu na'u Li' za'c yúgu'të lë na' bennu' quia',

8 le chbudöda' lu na'quë' didza' na' budödu' Li' lu na'a neda', ati' lequë' nazí' lu na'quë' lei, len táquibe'inë' bruja' ga zu' Li', len ta'yejlë'ë Li' nasölu'u neda'.

9 'Neda' ráta'yua' Lau' gáclenu' lequë'. Ráta'yua' Lau', clëg gáclenu' yúgu'të bunách yödzyú, san gáclengacu'-në' bönni' ni chbénngacu'-në' quia', le náquicnë' quiu'.

10 Yúgu'të nup náquigac quia' náquigac ca' quiu', ati' nup na' náquigac quiu' náquigac ca' quia', ati' ca nacgac nup na' ruluí' lahui yöl-la' yení' quia'.

11 'Na'a, cutur uga'na' yödzyú ni, san luga'në' yödzyú yugu' bönni' ni, ati' neda' dusóalena' Li'. Xuz La'y, len yöl-la' huac quiu' ben chi'i nup ni chbennu' quia', quië lacquë' tuz, ca na' nacru' tuz rë'u.

12 Cati' ni' gzóalena' lequë' yödzyú ni, ben chí'igaca'-në', buguna' dxin yöl-la' huac na' bennu' quia'. Nup na' bennu' quia', ben chí'igaca'-në', ati' nitúë' cutu bunitia'-në', san tuzë' bönni' na' naquë' ca zxi'n tu' xöhui', len ral-la' nitië' tsaz, quië utság le nayúj lu guich la'y.

13 'Na'a dusóalena' Li', san tsal ni zoa' yödzyú ni, ru'a yugu' didza' ni quië gac gdu quequë' yöl-la' rudziji ca na' rac quia' neda' yöl-la' rudziji.

14 Neda' chbudöda' lu na'quë' xtidzu'u, ati' tu'zóa lequë' tsla'l bunách yödzyú ni le cunacquë' tuz len

leygac, ca na' nac quia' neda', cutu naca' tuz len bunách yödzyú ni.

15 Ráta'yua' Lau', clëg cuacu'-në' yödzyú ni, san gun chí'igacu'-në', cui la'dzunë' lu na' tu' xöhui'.

16 Cutu nacquë' tuz len bunách yödzyú ni ca na' nac quia' neda', cutu naca' tuz len bunách yödzyú.

17 Bubíj quizi quiu' lequë', ugunu' dxin le nac gdutë li. Le nac gdutë li na' nac xtidzu'u.

18 Ca na' benu' Li', bsölu'u neda' ladj bunách yödzyú ni, lëzca' cni runa' neda', rsöla'gaca'-në' ladj bunách yödzyú.

19 Le nadxí'igacda'-në' rudöd cuina' quiu', quië lurujë' ca' lequë' quizi quiu' le nazí' lu na'quë' le nac gdutë li.

20 'Ráta'yua' Lau', clëg quégaczë' bönni' ni, san lëzca' quequë' bönni' ni' la'yejlë'ë neda' ni'a qui didza' lu'ë bönni' ni.

21 Ráta'yua' Lau' gunu' ga lacquë' tuz yúgu'të', len lacquë' ca' tuz len rë'u, ca na' nacu' Li', Xuza', nacu' tuz len neda', ati' neda' ca', naca' tuz len Li'. Cni ral-la' lacquë' quië la'yejlë' yezica' bunách yödzyú ni, bsöla'czu' neda' Li'.

22 Yöl-la' yení' na' bennu' quia', neda' bë'a ca' quequë', quië lacquë' tuz, ca na' nacru' tuz rë'u.

23 Li' nacu' tuz len neda', ati' neda' gaca' tuz len lequë', quië gac gdu ca nacquë' tuz, len cni láquibe'i yezica' bunách yödzyú ni, bsöla'czu' neda' Li', ati' nadxí'igacdu'-në' ca na' nadxi'inu' neda'.

24 'Xúza'dau', rë'nda' la'cuá'lenë' neda' ga na' tsajsóa' bönni' ni bënngacu'-në' quia', quië la'lé'inë' yöl-la' yení' na' bennu' quia' le nadxi'inu' neda' dza ni'të, cati' zi'a gunu' yödzyú.

²⁵ Xuza' tsahui', cutu núnbë'gac Li' bunách yödzyú ni, san neda' núnbë'cza' Li', ati' yugu' bönni' ni chnözcnë' bsöla'czu' neda' Li'.

²⁶ Bena' ga nözcnë' le nacu' Li', len gunra' ca' ga la'nöznë' lë ni quië ca na' nadxi'inu' Li' neda', lëzca' cni la'dxí'i lza'quë', ati' gaccza' ca' tuz len lequë'.

18

Ta'zönë' Jesús

¹ Cati' budx bë'ë yugu' didza' ni Jesús, brujë' ni' ati' zéajlenë' yugu' bönni' uséd queë'. Gdödë' yetslá'a yegu Cedrón len bdxinë' ga ni' dë tu la' yël, ati' latj ni gyázlenë' yugu' bönni' uséd queë'.

² Lëzca' Judas, bönni' na' udödë' Jesús, nunbë'ë la' yël na', le butubë' ni' Jesús zian lzu yugu' bönni' uséd queë'.

³ Ni'r bchë'ë Judas tu cö' bönni' rjaquë' gdil-l len yugu' bönni' ni'a na'quë' bxuz uná bë' len ni'a na'quë' bönni' gdau' fariseo, ati' yjaquë' ga ni' zoë' Jesús, nua'quë' yugu' gui' yör, len yugu' le ta'neynë'.

⁴ Ni'r, le nözcnë' Jesús yúgu'të le ral-la' gac queë', brujë' ga ni' zoë' len rë' lequë':

—¿Nuzxa rguiljli'?

⁵ Gulubi'ë didza', të' Lë':

—Jesús, bönni' Nazaret, rguiljtu'-në'.

Jesús rë' lequë':

—Néda'cza'.

Zóalenë' ca' lequë' Judas, bönni' na' rudödë' Jesús lu na'quë'.

⁶ Cati' Jesús gudxë' lequë': “Néda'cza'”, ni'r gulu-biguë'ë guzcudzu'l len guladzö'ë lyu.

⁷ Jesús gnabnë' lequë' leyúbl, rnë':

—¿Nuzxa rguiljli'?

Të' Lë':

—Jesús, bönni' Nazaret, rguiljtu'-në'.

⁸ Ni'r bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Chgudxa' lbi'ili', néda'cza'. Chqui' rguiljli' neda', gul-güi'-quë' latj tshuöjquë' bönni' ni.

⁹ Cni gnë' Jesús quië butság didza' na' bë'ë, gnë': “Nup ni bennu' quia', nitúë' cutu bunitia'-në'.”

¹⁰ Ni'r, le nu'ë guia tuchi' Simón Pedro, gleycjë' lei, len bentë' huë' Malco, huen dxin queë' bxuz blau, bchuguë' guid naguë' yubél bönni' na'.

¹¹ Ni'r Jesús rë' Pedro na':

—Bugú'u lidx, guia tuchi' quiu'. ¿Naru' cu ral-la' saca' qui'a lë na' chnunë' quia' Xuza'?

Rdxinë' Jesús lahuë' bxuz blau

¹² Gulazönë' Jesús len glúguë'ë Lë' bönni' na' rjaquë' gdil-l len bönni' na' nacu'ë lu në'ë, lenca' yugu' bönni' ni'a na'quë' bönni' judío uná bë'.

¹³ Ni'r gulachë'ë Lë' zi'al lahuë' Anás, le naquë' xtau' zxi'në' Caifás, bönni' naquë' bxuz blau iz na'.

¹⁴ Naquë' Caifás bönni' na' buzéjni'në' yugu' bönni' judío uná bë', bului'inë' lequë' dxi'ar gac gatië' tuzë' bönni' len clëg nit gdutë yödz quequë'.

Rnë' Pedro: “Cutu núnbë'a-në' Jesús”

¹⁵ Yjaquë' cúdzu'lë' Jesús Simón Pedro len yetüë' bönni' uséd queë' Jesús, zajnaquë' Lë'. Bönni' uséd ni gyázlenë' Jesús lö'a qui lidx bxuz blau, le nunbë'ë lë' bxuz blau na'.

¹⁶ Buga'në' Pedro ni'l ga nu ryaz lö'a na'. Qui lë ni na' burujë' bönni' uséd na' nunbë'ë lë' bxuz blau, ati' bë'lenë'-nu didza' ngul na' run chi'inu ga nu ryaz lö'a na', len benë' ga gyazië' Pedro lö'a.

17 Ni'r rënu Pedro ngul na' run chi'inu ga nu ryaz lö'a, rnanu:

—¿Naru' cu da'u ca' li' bönni' ni?

Bubi'ë didza' Pedro, rnë':

—Clëg neda'.

18 Le run ziaq, nabéquiquë' gui' yugu' bönni' huen dxin len yugu' bönni' ni'a na'gac bunách gdau', ati' zuicnë' ra' gui' na', tu'tsë'i cuinquë'. Lëzca' zuilenë' lequë' Pedro, rutsë'i cuinë'.

Bxuz blau rnabi yudxnë' Jesús

19 Ni'r gnabi yudxnë' Jesús bxuz blau quië gnöznë' nupx da'gac Lë' len nacx nac le rusëdnë' bunách Jesús.

20 Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Yalj lulu bë'lëna' yúgu'të bunách didza'. Busëdteczda' lequë' gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios lenca' nchil gdau', ga ni' tu'dubë' yúgu'të bönni' judío, len cutu bi didza' bë'a bagachi'z.

21 ¿Bizx quië rnabi yudxnu' neda'? Gnabi yudxi nup ni' gulayöni didza' bë'lëna' lequë'. Byutsca', nözcnë' didza' na' bë'lëna' lequë' bönni' na'.

22 Cati' budx bë'ë didza' ni Jesús, gdapë'ë ru'ë Jesús bönni' ni'a na'gac bunách gdau' zoë' ni', rnë':

—¿Naru' cni rubi'tsu' didza' lahuë' bxuz blau?

23 Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Chqui' cugnía' dxi'a, gdixjö' bizxal didza' bë'a cunác dxi'a, len chqui' guc dxi'a didza' bë'a, ¿bizx quië na' gdapu'u neda'?

24 Ni'r bsölë'ë Jesús náguë'ë Anás na', ati' guluschinë' Lë' lahuë' Caifás, naquë' gdu bxuz blau.

Leyúbl rnë' Pedro: “Cutu núnbë'a-në' Jesús”

25 Cati' ni' zuinë' Pedro ra' gui' rutsë'i cuinë', glë' lë' bönni' nacu'ë ni', ta'në':

—¿Naru' cu da'u ca' li' Jesús na'?

Gdá'baguë'ë Pedro, rnë':

—Clëg neda'.

26 Zoë' ni' bönni' huen dxin queë' bxuz blau, naquë' di'a dza queë' bönni' na' Pedro bchuguë' guid naguë', ati' bönni' huen dxin na' rë' Pedro:

—¿Naru' cu blé'icзда' li' la' yël ni', dzagu'-në' Jesús?

27 Leyúbl gdá'baguë'ë Pedro, ati' la' grödxtëba' zxi'n druz.

Rdxinë' Jesús lahuë' Pilato

28 Ni'r gulachë'ë Jesús, guluzë'ë lidxë' Caifás na', len guladxinë' yúlahui' queë' bönni' rna bë'ë, nazí' lei Pretorio. Chza' rení' dza na' ati' cutu gulayazië' yúlahui' na' bönni' judío, le táquinë' la'baguë'ë zxguia' chqui' la'yazië' ni', le gun ga cugác lahuë' xtsö' Lni Pascua, lni na' tu'spanë' ca benë' Dios, bubijë' bunách Israel luyú Egipto.

29 Ni'r brujë' Pilato, bönni' rna bë'ë na', bdxinë' ga na' nacu'ë, len rë' lequë':

—¿Bizxa ruquili'-në' bönni' ni?

30 Gulubi'ë didza', të' lë':

—La'naru' cu nu'ë dö' bönni' ni, cutu udödtu'-në' lau'.

31 Ni'r rë' lequë' Pilato, rnë':

—Lbi'iczli' gul-chë'ë, len gul-bequi xbey Lë' ca rna bë' zxba queë'li'.

Të' lë' bönni' judío, ta'në':

—Cutu dë lu na'tu' nu gdöditu'.

32 Cni guc quië butság xtidzë'ë Jesús, le bë'ë nac ral-la' gatië'.

33 Ni'r buazië' yúlahui' na' Pilato, ati' bulidzë' Jesús len rë' Lë':

—¿I nacu' Li' Bönni' Rna Bé'inë' Bönni' Judío?

34 Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—¿I racz quiu' rnau' cni, o glë li' cni bunách ca nac quia'?

35 Pilato rë' Lë':

—¿Naru' ráquitsanu' naca' judío? Guludödë' Li' lu na'a yugu' bönni' uládz quiu' len yugu' bxuz uná bë'. ¿Bizxa caz benu'?

36 Ni'r bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Rna bë'a neda', san clëg ca ta'ná bë' bunách yödzlyú ni. La'naru' rna bë'a ca ta'ná bë' bunách yödzlyú, la'dil-lë' bönni' da'quë' neda', cui lu'ë latj nu udöd neda' lu na'quë' bönni' judío. Ca rna bë'a neda' cutu nac ca ta'ná bë' bunách yödzlyú ni.

37 Ni'r Pilato rë' Lë':

—¿Nactsu' ca' bönni' rna bë'ë?

Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Naca' ca na' rnau'. Qui lë ni na' bida' ga gulja' yödzlyú ni, quië guna' lna' lau qui le nac gdutë li. Tu'zë naggac didza' ru'a yúgu'të nup ni tun le nac gdutë li.

38 Pilato rë' Lë':

—¿Bizxa na' le nac gdutë li?

Ta'chuguë' queë' Jesús gatië'

Cati' budx gnë' cni Pilato, burujë' leyúbl ga na' nacu'ë bönni' judío uná bë' na', len rë' lequë':

—Cutu bi dö' rudzölda' nu'ë bönni' ni.

39 Lbi'ili' dë tu le nalëbili' runli' cati' rac Lni Pascua ni, rnabli' lahua' usana'-në' queëli' tuë' bönni' nadzunë'. ¿I rë'nili' usana'-në' queëli' Bönni' Rna Bé'inë' Bönni' Judío?

40 Ni'r glu'ë zidzj didza' leyúbl yúgu'tè', ta'nè':
 —Clëg bönni' ni, san Barrabás usanu'-nè'
 queëtu'.
 Barrabás na' naquë' gban.

19

1 Ni'r bchë'ë Jesús Pilato, len benë' ga gulaguinë'
 Lë' bönni' rjaquë' gdil-l.

2 Glunë' tu bregui' zxuza' në'i yötsi' bönni'
 rjaquë' gdil-l, ati' guludxië' lei icjë' Jesús, len gulu-
 gacuë' Lë' tu lari' tunn xna ca nac le tacuë' bönni'
 ta'ná bë'ë.

3 Ni'r gulabiguë'ë lahuë' Jesús, len tè' Lë':
 —Bica' bau' Li', Bönni' Rna Bé'inë' Bunách Judío.
 Ni'r gulagapë'ë lau ru'ë.

4 Ni'r burujë' leyúbl Pilato, len rë' yugu' bönni'
 judío uná bë', rnë':

—Gul-yú, ubija'-në' lauli' ni quië gnözili' nitú le
 nac dö' cutu rudzölda' nu'ë bönni' ni.

5 Ni'r brujë' Jesús, dxia icjë' bregui' zxuza' në'i
 yötsi' na' len nacuë' lari' tunn xna na'. Pilato rë'
 lequë':

—Ni zoë' bönni' ni.

6 Cati' gulalé'inë' Jesús yugu' bxuz uná bë' len
 yugu' bönni' ni'a na'quë', zidzj glu'ë didza', ta'nè':

—Bdë'ë lë'i yag cruz. Bdë'ë lë'i yag cruz.

Pilato rë' lequë':

—Lbi'iczli' gul-chë'ë len gul-tsjajdë'ë lë'i yag
 cruz. Neda' cutu bi dö' budzölda' nu'ë bönni' ni.

7 Ni'r bönni' judío na' tè' lë':

—Dë queëtu' tu zxba, len rna bë' zxba queëtu' na'
 ral-la' gatië' bönni' ni le gnë' naquë' Zxi'në' Dios.

8 Cati' byönnë' didza' ni Pilato, gudxrnë'.

⁹ Leyúbl buazië' yúlalui' na', len rë' Jesús:

—¿Gazxtë bönni' Li'?

Cutu bi didza' bubi'ë Jesús.

¹⁰ Ni'r Pilato rë' Lë':

—¿Naru' cu ubi'itsu' didza', quíxjöi'nu' neda'?

¿Naru' cu nöznu' dë lu na'a udá'a Li' lë'i yag cruz, len dë lu na'a usana' Li'?

¹¹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Cutu bi dë lu na'u gunu' quia' la'naru' cu nudödë' lu na'u yöl-la' uná bë' na' Dios. Qui lë ni na', bönni' na' budödë' neda' lu na'u nabága'rë' zxguia' ca li'.

¹² La' ni'z rzu rbö'ë Pilato usanë' Jesús, san glu'ë zidzj didza' bönni' judío uná bë', ta'në':

—Chqui' usanu'-në' bönni' ni, cutu rdzagu'-në' dxi'a César, bönni' rna bé'inë' gdutë yödzyú. Nu bönni' run cuinë' bönni' rna bë'ë, rdá'baguë'ë César na'.

¹³ Cati' byönnë' didza' ni Pilato, gna bé'inë' nup tsajxi'gac Jesús, ati' grö'ë xlatjë' ga rbequi xbeynë', latj na' nazí' lei Lö'a Ga Zxoagac Guiöj Blag, len ca nac didza' hebreo nazí' lei Gabata.

¹⁴ La' dza na'z nac dza zi'a gdxin Lni Pascua, len nac gdu huagbíd. Ni'r gudxë' yugu' bönni' judío uná bë' na' Pilato, rnë':

—Ni zoë' bönni' rna bé'inë' lbi'ili'.

¹⁵ Glu'ë zidzj didza', ta'në':

—Bëtië', bëtië'. Bdë'ë lë'i yag cruz.

Pilato rë' lequë':

—¿Rnábitsali' neda' udá'a-në' lë'i yag cruz bönni' rna bé'inë' lbi'ili'?

Gulubi'ë didza' bxuz uná bë', ta'në':

—Nutur nu zoa rna be'i netu'. Tuzë' César rna bé'inë' netu'.

16 Qui lë ni na' budödë' Jesús lu na'quë' Pilato, quië tsajda'quë' Lë' lë'i yag cruz. Ni'r gulaguel-lë'ë Jesús, len gulachë'ë Lë' ni'l.

Tu'dë'ë Jesús lë'i yag cruz

17 Brujë' ni' Jesús, nu'ë yag cruz queë', zijë' latj nazí' lei Latj Qui Böga' Icjru', len ca nac didza' hebreo nazí' lei Gólgota.

18 Ni' guludë'ë Jesús lë'i yag cruz, ati' guludá'lenë' Lë' tsaxón lé'igac yag cruz yechopë' bönni'. Tsla'a hueaj ta'dé'ë, ati' Jesús dë'ë gatsj lahui'l chopë' bönni' na'.

19 Bsölë'ë Pilato bönni' buzujë' lu guich tu didza' le buzóë' lë'i yag cruz icjlë' Jesús, le rna cni: “Jesús, Bönni' Nazaret, Bönni' Rna Bé'inë' Bönni' Judío.”

20 Gululabë' didza' ni zian bönni' judío, le zoa gal-la'z ra' yödz ga na' guludë'ë Jesús lë'i yag cruz, ati' didza' na' nuzujë' lu didza' hebreo, len lu didza' griego, len lu didza' latín.

21 Të' Pilato bxuz uná bë' quequë' bönni' judío, ta'në':

—Cutu uzuju', Bönni' Rna Bé'inë' Bönni' Judío. Bzuj cni: “Lë' gnë': Gna bé'ida' bönni' judío.”

22 Bubi'ë didza' Pilato, rë' lequë':

—Le chnuzuja', tsaz chnuzuja'.

23 Cati' budx guludë'ë Jesús lë'i yag cruz bönni' na' rjaquë' gdil-l, gulaguel-lë'ë lari' nacuë' Jesús. Gulabijë' tapl, tu cuia hueaj guta' qui queëquë'. Gulaguel-lë'ë ca' lari' gxoá yenë' Jesús, ati' lari' na' cutu nadía, san nadúb tuz ca nadúb.

24 Ni'r bönni' na' rjaquë' gdil-l glë lza'quë' tuë' yetúë', ta'në':

—Cutu gchúguru' lei, san dxi'ar gac uyuru' le gac bē' quiē gnōziru' nuzxa gaqui qui.

Cni guc, butság ca nayúj lu guich la'y, rna:

Gulaguisiē' qui queēquē' lari' nacua',
Len qui lari' quia' guluyúē' le nac bē'.

Cni glunē' bönni' na' rjaquē' gdil-l.

²⁵ Gulacua'nu gal-la' ga na' dē'ē Jesús lē'i yag cruz xnē'ē, len ngul zxilnu xnē'ē, len María, ngul queē' Cleofas, len María Magdalena.

²⁶ Cati' blé'inē'-nu xnē'ē Jesús, len blé'inē' ca' ni' bönni' uséd queē' na' nadxi'inē', gudxē'-nu xnē'ē:

—Na'a, na' zoē' zxi'nu'.

²⁷ Ni'r gudxē' bönni' uséd queē' na':

—Na' zoanu xna'u.

La' dza ni'z benē' ga yajsoanu lidxē' bönni' uséd na'.

²⁸ Gdöd ni, le nözcnē' Jesús yúgu'tē chböa budzág lahui, len quiē utság le nayúj lu guich la'y, gnē':

—Rbidxa' nis.

²⁹ Dē ni' tu zxiga' yudz nup zi. Ni'r bönni' na' rjaquē' gdil-l gulugui'jē' nup zi na' tu le blul rzxup nis, ati' guluzóē' lei lahui gui, len guludé'ē lei ru'ē Jesús quiē xupē'.

³⁰ Budx gu'ē Jesús nup zi na', gnē':

—Chnactē.

Ni'r buzötj icjē'. Burujtē bö' nacczē', gutiē'.

Run'ē yag tuchi' cuit lē'ē Jesús bönni' rijē' gdil-l

³¹ Ni'r, le nac dza zi'a gdxin Lni Pascua na', len le cural-la' lugá'n nup natgac lē'igac yag cruz cati' nac dza la'y quequē', le nac tu dza la'y zxöntē, qui lē ni na' gláta'yué' lahuē' Pilato bönni' judío guiē' bönni' rjaquē' gdil-l tsajtitsjquē' zxgatsjquē' bönni'

da'quë' lë'igac yag cruz, len luzötjè' lequë' lë'igac yag cruz na'.

³² Qui lë ni na' gulabiguë'ë ni' bönni' rjaquë' gdil-l, ati' gulaguitsjè' xzgatsjè' bönni' zi'al, len lëzca' cni glunë' queë' yetúë' bönni' na' dá'lenë' Jesús lë'i yag cruz.

³³ Cati' guladxinë' ga na' dë'ë Jesús len gulalé'inë' chnatië', cutu gulaguitsjè' xzgatsjè'.

³⁴ Ni'r bunë'ë yag tuchi' cuít lë'ë Jesús tuë' bönni' na' rijë' gdil-l, ati' la' brujtë rön len nis.

³⁵ Neda', Juan, blé'ida' lë ni, len runa' lna' lau qui, ati' le runa' lna' lau nac gdutë li. Nözcza' ru'a didza' gdutë li, quië tséjlë'li' ca' lbi'ili' ca nac queë' Jesús.

³⁶ Glac yugu' lë ni quië butság le nayúj lu guich la'y, rna: “Cutu gatsj nitú dxit yu'ë.”

³⁷ Yetú le nayúj ca' lu guich rna cni: “Luyúë' bönni' na' gulunë'ë lë' yag tuchi'.”

Tu'cachë'ë Jesús

³⁸ Gdöd guc yúgu'të lë ni, gyijë' José, bönni' yödz Arimatea, len dë'ë Jesús, san bagachi'z le rádxinë' yugu' bönni' judío uná bë', ati' gnabë' lahuë' Pilato gu'ë lë' latj u'ë Jesús. Pilato bë'ë lë' latj. Ni'r bdxinë' José ga na' dë'ë Jesús lë'i yag cruz, ati' bu'ë Lë'.

³⁹ Lëzca' bdxinë' ni' Nicodemo, bönni' na' gyijë' zi'al yajyúë' Jesús chdzö'l, nu'ë tu le nutsi'i nör sla' qui mirra, len tu le rla' zxix, nac ca tu gayuá' guia.

⁴⁰ Ni'r gulaguel-lë'ë Jesús José len Nicodemo na', len guluchölinë' Lë' yugu' lári'dau' ati' gulagu'ë lahuil lë na' nutsi'i nör sla' qui mirra len le rla' zxix, glunë' ca nalëbcnë' tunë' bönni' judío cati' tu'cachë'ë bönni' nat.

⁴¹ Gal-la' ga na' guludé'ë Jesús lè'i yag cruz dè tu la' yèl, ati' gatsj lahui'l la' yèl na' zoa tu yeru ba cub nadj lè'i gui'a guiöj, yeru ba na' nutu nu ta'güi'nè'.

⁴² Lu yeru ba na' gulagu'ë Jesús le dè gal-la'z yeru ba na' len le nac dza tu'pé'ë qui Lni Pascua bönni' judío.

20

Rubanë' Jesús lu yöl-la' gut

¹ Cati' chnac zildau' dza domingo, ni' nac chul, gyeajnu María Magdalena ra' yeru ba na', ati' blé'inu chnadúa guiöj blag na' buséyj ga nu ryaz yeru ba na'.

² Ni'r jarélu'nu böajnu ga zoë' Simón Pedro, dzaguë' lè' yetué' bönni' uséd, bönni' na' Jesús nadxi'inë' lè', ati' rënu lequë':

—Gulubijë' Xanru' yeru ba ni', len cutu nözitu' gazx gulagu'ë Lë'.

³ Ni'r gularujë' Pedro len yetué' bönni' uséd na', zjaquë' ra' yeru ba na'.

⁴ Tsazxön ta'xíti'ë gropë', san yetué' bönni' uséd na' jarélu'rë' gxíti'ë ca Pedro, ati' zi'al lè' bdxinë' ra' yeru ba na'.

⁵ Byechuë' len buyüë' lu yeru ba na', len blé'inë' yugu'lári'dau' na' gularöli-në' Jesús, nacuá' ni', san cutu gyazië' yeru ba na'.

⁶ Ni'r bdxinë' Simón Pedro cúdzu'lë' yetué' bönni' uséd na', ati' gyazië' lè' yeru ba na', len blé'inë' lári'dau' na' nacuá' ni'.

⁷ Lëzca' blé'inë' lári'dau' na' gulaxóë' icjë' Jesús, cutu dëlen yezica' lári'dau' na', san tsla'l nudúb quizi.

⁸ Ni'r gyazië' ca' yetúë' bönni' uséd na' bdxinë' zi'al ra' yeru ba na', len blé'inë' ca na' nac, ati' gyejlë'ë didza' bë'ë Jesús.

⁹ Cni guc, le cutu ta'yéjni'nidë' le nayúj lu guich la'y ca run bayúdx gac queë' Jesús, ubanë' lu yöl-la' guť.

¹⁰ Ni'r gropë' bönni' uséd na' yhuöjquë' lidxquë'.

Rulu' lahuë' Jesús launu María Magdalena

¹¹ Buga'nnu María ni'l ra' yeru ba na', rbödxnu. Tsal ni' rbödxnu, byéchunu, buyunu lu yeru ba na'.

¹² Ni' blé'inu chopë' gbaz la'y queë' Dios, nácuquë' lari' chguich. Rö'quë' ni', tuë' icjl ba na', len yetúë' xni'l ba na' ga ni' gulagu'ë Jesús.

¹³ Të' lënu gbaz la'y na', ta'në':

—Nguldau', ¿bizx quië rbödxu'?

Rënu lequë':

—Le guluú'ë Xana', len cutu nözda' gazx gulagu'ë Lë'.

¹⁴ Cati' budx gnanu cni, bueycju len blé'inu-në' Jesús, zoë' ni', san cutu ráquibe'inu Jesús na'.

¹⁵ Ni'r Jesús gudxë'-nu:

—Nguldau', ¿bizx quië rbödxu'? ¿Nuzxa ruguilju'?

Le ráquinu naquë' Lë' bönni' run chi'ë la' yël na', rënu Lë':

—Bönni', chqui' li' bu'u-në', gdixjöi' neda' gazx glu'u-në', ati' neda' u'a-në'.

¹⁶ Ni'r Jesús gudxë'-nu:

—María.

Ni'r bueycju, len lu didza' hebreo rënu Lë':

—Raboni.

Didza' ni rna: “Bönni' Usëdi quia”.

¹⁷ Jesús rë'-nu:

—Cutu canu' neda', le cutu ruhuëpida' ga zoë' Xuza'. Na'a, gyeaj ga nacu'ë böchi' lza'a, ati' yjöd-x-quë': “Cni rnë' Jesús: Huëpa' ga zoë' Xuza', naquë' ca' Xuzli'. Naquë' Dios quia', len Dios queëli'.”

¹⁸ Ni'r gyeajnu María Magdalena na', yajtíxjöi'nu bönni' uséd queë' Jesús chblé'inu-në' Xanru' len ca nac didza' na' gudxë'-nu.

Ruluí' lahuë' Jesús lauquë' bönni' uséd queë'

¹⁹ Cati' chgul la' dza na'z, le nac dza domingo, nudubquë' bönni' uséd queë' Jesús, ati' nayéyj yu'u ga na' nacu'ë le tádxinë' yugu' bönni' judío uná bë'. Ni'r buluí' lahuë' Jesús gatsj lahui'l ga na' nacu'ë, len rë' lequë':

—Gul-zóa dxi ládxi'li'.

²⁰ Cati' budx gudxë' lequë' didza' ni, bului'inë' lequë' në'ë len cuit lë'ë. Ni'r tu'dzijnë' bönni' uséd na' le tu'lé'inë' Xanru'.

²¹ Ni'r rë' lequë' leyúbl Jesús, rnë':

—Gul-zóa dxi ládxi'li'. Ca benë' Xuza', bsölë'ë neda', lëzca' cni rsöla'a lbi'ili' tsjenli' xchina'.

²² Cati' budx gnë' cni, bulubë' lauquë' len rë' lequë':

—Gul-sí' lu na'li' Dios Bö' La'y.

²³ Núti'tëz nu unít lauli', nu na' ben dul-la', chyu'u yöl-la' runít lau qui, ati' núti'tëz nu cutu unít lauli' lei, nagá'n dul-la' qui nu na' nun dul-la'.

Cutu rejlä'ë Tomás

²⁴ Cutu zóalenë' lequë' Tomás cati' duyúë' lequë' Jesús. Naquë' Tomás tuë' bönni' chinnuë' ni', len tu'ë ca' lë' Bönni' Cuach.

25 Gdöd ni' glë' Tomás yezíca'rë' bönni' uséd na', ta'në':

—Chblé'itu'-në' Xanru'.

Tomás rë' lequë':

—Chqui' cutu glé'ida' në'ë ga bnë' bdidj, len gnë'a xbönni' na'a ga na' bnë'gac bdidj na', len gnë'a na'a cuit lë'ë ga na' bnë' yag tuchi', cutu ca' tséjlë'a.

26 Cati' chgdöd yexunu' dza, nudubquë' leyúbl lu yu'u bönni' uséd na', ati' zóalenë' lequë' Tomás na'. Zal-la' nayéyj yu'u ga na' nacu'ë, buluí' lahuë' Jesús gatsj lahui'l ga na' nacu'ë, len rë' lequë':

—Gul-zóa dxi ládxi'li'.

27 Ni'r Jesús rë' Tomás na':

—Bnë' ni xbönni' na'u, len byu na'a ni. Bnë' na'u cuit lë'a ni, len cutur gac chop ladxu'u, san gyejlë' neda'.

28 Ni'r bubi'ë didza' Tomás, rë' Lë':

—Xána'dau', len Dios quia'.

29 Jesús rë' lë':

—Tomás, le blé'ínu' neda', réjlë'u. Bica' ba nup ni' la'yejlë' neda' zal-la' cutu la'le'i neda'.

Le rë'ni gun didza' nayúj lu guich ni

30 Benë' Jesús zianr ca' yöl-la' huac lauquë' bönni' uséd queë', le cunayujgac lu guich ni.

31 Yugu' lë ni nuzuja' lu guich quië tséjlë'li' naquë' Jesús Bönni' na' ru'ë Dios lë' Cristo, Zxi'në' Dios, len cati' tséjlë'li', gata' queëli' yöl-la' na'bán gdu le réjlë'li'-në'.

21

Ruluí' lahuë' Jesús lauquë' gadxë' bönni' uséd queë'

1 Gdöd guc lë ni, leyúbl buluí' lahuë' Jesús lauquë' bönni' uséd queë' ga nac ra' nis zxön qui Tiberias, ati' cni guc ca na' buluí' lahuë' lauquë'.

2 Nudubquë' Simón Pedro, len Tomás, bönni' na' tu'ë ca' lë' Bönni' Cuach, len Natanael, bönni' yödz Caná qui luyú Galilea, len yugu' bönni' zxi'në' Zebedeo, len yechopë' ca' bönni' uséd queë' Jesús.

3 Simón Pedro rë' lequë':

—Tsija' tsajxöna'-ba' böl.

Të' lë' yezíca'rë', ta'në':

—Huazá'lentu' ca' li'.

Ni'r yjaquë' len gulabenë' tu lë'i bárcodau', ati' rël ni' nituba' böl cutu gulazönë'-ba'.

4 Cati' chza' rení', yajsóë' Jesús luyú ra' nis na', san cutu táquibe'inë' Jesús na' bönni' uséd queë'.

5 Ni'r Jesús rë' lequë':

—Zxí'na'dau', ¿naru' cudeyba' lati' böl queëli'?

Gulubi'ë didza', të' Lë':

—Nituba'.

6 Ni'r Jesús rë' lequë':

—Gul-chílj tsla'a yubél barco yöxj böl queëli' ati' söngacli'-ba'.

Ni'r gulachiljë' lei, ati' cutur guc lubijë' lei, le naguíraba' böl lë'i yöxj böl na'.

7 Ni'r rë' Pedro bönni' uséd na' nadxi'inë' lë' Jesús, rnë':

—Xanru' na'.

Cati' byönnë' Simón Pedro, “Xanru' na'”, böacuë' lari' gucuë', le nagüë' lei zi'al, ati' gyazië' lu nis.

8 Guladxinë' yezíca'rë' bönni' uséd na', tu'së'ë barco na', zuna'yjquë' yöxj ga na' dzö'ba' böl, le cutu nac zi'tu' ga dë luyú bidx, nacz ca tu gayuá' laga' ní'aru'.

⁹ Cati' guladxinè' luyú bidx na', gulalé'inè' rō' ni' gui' yal, len zxoaba' lahui tuba' bōl, len dē ca' ni' yōt.

¹⁰ Jesús rē' lequē':

—Gul-dguá'-ba' ni bōl na' zi'a gzxōngacli'-ba'.

¹¹ Grenē' Pedro lē'i barco na', gu'yjē' yōxj na' zaca' luyú bidx, nadzá'gacrbā' bōl zxōn, gdu tu gayuá' yu chí'inuánba'. Zal-li nacba' bōl zian, cutu brōza' yōxj na'.

¹² Ni'r Jesús rē' lequē':

—Gul-dá gáguli'.

Cutu burúguinē' gnabnē' Lē' nitué' bōnni' uséd na', cugnē': “¿Nuzxa Li'?” Nōzgaccznē' naquē' Xanru'.

¹³ Ni'r gbiguē'ē Jesús len gdel-lē'ē yōt na' lenca' bōl na', atí' bē'ē quequē'.

¹⁴ Lē ni nac le bunn lzu bulu' lahuē' Jesús lauquē' bōnni' uséd queē' gdōd bubanē' lu yōl-la' gut.

Ruí'lenē' Simón Pedro didza' Jesús

¹⁵ Cati' budx glahuē', Jesús rē' Simón Pedro:

—Simón, zxi'nē' Jonás, ¿naru' nadxi'irnu' neda' ca nadxi'icnē' neda' bōnni' ni?

Bubi'ē didza' Pedro, rē' Lē':

—Ja, Xan. Li' nōzcznu' rdzag ladxa'a Li'.

Jesús rē' lē':

—Bgagu yugu' bō'cu' zxíla'dau' quia'.

¹⁶ Jesús rē' lē' le buróp lzu, rnē':

—Simón, zxi'nē' Jonás, ¿naru' nadxi'inu' neda'?

Bubi'ē didza' Pedro, rē' Lē':

—Ja, Xan. Li' nōzcznu' rdzag ladxa'a Li'.

Jesús rē' lē':

—Bgagu yugu' bō'cu' zxila' quia'.

17 Jesús rë' lë' le bunn lzu:

—Simón, zxi'në' Jonás, ¿ba rdzag ladxu'u neda'?

Bui'nnë' Pedro le chbunn lzu gnabi yudxnë' lë', gnë': “¿Ba rdzag ladxu'u neda'?” Bubi'ë didza' Pedro, rë' Lë':

—Xan, yúgu'të nöcznu' Li'. Nöznu' rdzag ladxa'a Li'.

Jesús rë' lë':

—Bgagu yugu' bö'cu' zxila' quia'.

18 Le nactë rëpa' li', cati' ni' nacu' ra'bandau', racz quiu' bugacu cuinu', len ca gnaz quiu' gdau'. Cati' ggulu', ulí na'u, ati' nu yubl ugacu li' lari', len gchë' li' ga ni' cutu guë'nnu' tsiju'.

19 Yugu' didza' ni bë'ë Jesús nac bë' nac gatië' Pedro, tsajtë'ë lë'i yag cruz, quië gac yöl-la' ba queë' Dios. Cati' budx gnë' cni Jesús, gnë' ca' yetú:

—Gda' neda'.

Ru'ë didza' Jesús ca gac queë' bönni' uséd na' nadxi'inë'

20 Bueycjë' Pedro len blé'inë' zajnauë' lequë' bönni' uséd na' Jesús nadxi'inë' lë'. Naquë' bönni' uséd na' grö'ë cuit lë'ë Jesús cati' ni' glahuë', len gudxë' Jesús: “Xan, ¿nuzxa na' udöd Li'?”

21 Cati' blé'inë' lë' Pedro, rë' Jesús:

—Xan, ¿bizxa gunë' bönni' ni'?

22 Jesús rë' lë':

—Chqui' rë'nda' uga'në' bönni' ni ga gdxinr dza huöda', cutu ral-la' cö'u baguí'i. Gda' neda' li'.

23 Gzë didza' ni ga nacu'ë böchi'ru' ta'yejlë'ë Cristo. Táquinë' cutu gatië' bönni' uséd na'. Cutu gudxë' lë' Jesús cutu gatië', san cni gnë': “Chqui' rë'nda' uga'në' bönni' ni ga gdxinr dza huöda', cutu ral-la' cö'u baguí'i.”

²⁴ Bönni' usėd ni naca' neda', Juan. Runa' lna' lau quegac lė ni, len nuzuja' lu guich yugu' lė ni, ati' nözili' nac gdutė li le runa' lna' lau.

²⁵ Zianr ca' le benė' Jesús. Chqui' nu uzúj leygac lu guich tu tu, rsaca' quia' yödzlyú ni cutu gaqui la'cuá' guich na' ral-la' nu uzúj. Ca' gac.

Didza' cub rucá'n tsahui'
New Testament in Zapotec, Southern Rincon
(MX:zsr:Zapotec, Southern Rincon)

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Southern Rincon

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Rincón Sur [zsr], Mexico

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Southern Rincon

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

7feac3cb-fa00-54f1-b2be-b4d6aa29755b